

Politikai
röpiratok

111.

111

896

ÖRÖMÜNNEPE

MELTÓSÁGOS

NAGYKAROLYI GRÓF

KAROLYI GYÖRGY

URNÁK

NAGYMELTÓSÁGOS

BÉKÉS MEGYE'

Ö R Ö M Ü N N E P E .

ERDEGYŐRSZÁGI KORMÁNYZÓ ÉS MEGYELMÉRSÉGE

1 8 4 2 .

MINT KIRÁLYI ELŐKÉSZÍTÉS

G Y U L Á N

1842. évi május 15 - 16

ÉRDEGYŐRSZÁGI KORMÁNYZÓ

ELŐKÉSZÍTÉS

3.

[Handwritten signature]

B E K É S

M E G Y E ' K I R Á L Y I E L Ö K É S Z Í T É S

BRKES MEGYI.

Ö. H. Ö. M. Ü. N. E. P. H.

1882.

BÉKÉS MEGYE'

ÖRÖMÜNNEPE

MÉLTÓSÁGOS

NAGYKÁROLYI GRÓF

KÁROLYI GYÖRGY

URNAK

NAGYMÉLTÓSÁGÚ

SZÉKI GRÓF

TELEKI JÓZSEF

ERDÉLYORSZÁGI KORMÁNYZÓ Ó KEGYELMESSÉGE

MINT KIRÁLYI BIZTOS ÁLTAL

GYULÁN

1842-dik ÉVI MÁJUS' 16 — 17-én

FŐISPÁNI SZÉKÉBE

TÖRTÉNT ÜNNEPÉLYES BEIGTATÁSOKOR.

Nagy

BUDÁN

A' M. KIR. EGYETEM' BETŪIVEL.

1842.

ÖRÖMÜNKÉRT

MEGŐRZÉS

NYILVÁNOS

DR. BALLAGI GÉZA

En proles antiqua redit, concordia, virtus,
Cumque fide pietas....

Claudianus.

TELEKI JÓZSEF

RENDELŐRSZÁGI KORMÁNYZÓ ÉS KEZELMÉSEGE

MINT KIRÁLYI HÍRŐS ÁLTAL

GYULÁN

1812-06-17-ÉN MÁJUS 10-17-ÉN

FŐRÁNYI ÉRŐKÉRE

TÖRZSÉNYI ÜNNEPEKRE BEVÁRTÁSAKOR

BUDA

A. M. KIR. HÍRŐS. HATÁR

1812

I.

Értesülvén Békés megye gróf Károlyi György ő nagyságának főispánná lett kinevezetéséről, fényes küldöttséget rendelt Pestre, mellynek elnöke Novák Antal első alispán úr 1841-d. évi november' 10. mélt. főispán urat saját lakában következő beszéddel üdvözlé.

Méltóságos Gróf és Főispán Úr!

Dicsőségesen országló felséges urunk királyunk, folyó évi őszelő' (sept.) 16-dikán kelt királyi leirata által, méltóztatott Nagyságodat Békés megyének főispánjává kegyelmesen kinevezni.

Magány körökben nyilvánult ohajtásunk is ez vala; melyet nem alaptalan sejtelmek is tőnek valószínűvé.

Felséges királyunk iránti jobbagyi hálától tehát, szintűgy, mint a' teljesült kíváнат' magasztos örömmérzelmeitől felmelegült kebellem üdvözlem, Békés megyének im e' fényes küldöttségével, Nagyságodban annak lelkes főispánját,

A' kor, mellyben élünk, haladás' és fejlemény' kora! Számptalan eszmék izgatják most a' tette, részvétre felgerjedd

közügy' embereit; szenvedelmes harczot vának egymás irányában az érdekek, és semmi sem könnyebb, mint téveszteni az igaz irányt; semmi sem nehezebb, mint szívét lelkét az indulatok' gyakran hiú forrongásaiban fékre vetve, mérséklet' korlátai közt tisztán megtartani.

Békés megye is, mint az alkotmányos magyar haza' egyik része, a' nemzet' bal és jó szerencséjének sorsosa, a' fejlemények' hatalmasan intő szavát megértve, szinte érezte azon tennivalók' szükségét, mikre a' fejedelmek' hazánk iránti gondos figyelme, a' nemzet' legnagyobb részének pedig önkénytes áldozatokra nyilvánult készsége, sikert ígérve, mindenkit felhívott. Ott is, mint mindenütt, voltak és vannak, kik az előítéletek' vas kezeiből még kevesbé bontakoztak ki; és a' változatosság' annyszor megbánt ösvényén a' még rosszabbra fordulható jövőndő' rémjétől irtózva, féltékenyen mozgáltak meg szokott nyughelyökből, míg másokat elméleti fogékonyság és nagyszerű remények az idők' megszentelt tárgyai felett is halk lépés helyett, szökésre buzdítottak.

A' haladás' korszakának saját viszontagsága ez, kivált hol százados mulasztások' helyrehozása forog kérdésben. Szerencsés megyei hatóság tehát az, mellynek kormányán békitő kezek munkálnak ilyenkor, mellyek egyedül csak a' közjó' ohajtott révpartját tűzve ki végezzélul, az érdekek' hullámai közt rejtező kölcsönös elmakacsulás' szirtjeit is kitüntetve, biztos úton tudnak előre vezérelni.

Diszettek Békésnek is főispáni székében honfiak, kikben ezt tenni volt képesség, volt erő és akarat, 's tetteik ál-

tal maradandó hálás emléket alkottak dicső nagy neveiknek. Ám de hogy nyilvános életének alig mult éveiben magát e' megye magasb álláspontján, mellyre parlagodásából ama' dicsők' korában felvergődött, erkölcsi súlyedés nélkül tántoríthatlanúl megtartotta, azt egyedül saját erejének, kifejtettebb nyilvános jellemének köszönhetni csak.

De hagyom ezt. Szónoki tisztem kedvesebb anyagot nyújt; nyilvánítani tudniilik azon közönséges örömet, melly hazafiúi érzéstől fendobogó kebleinket tölti el, látván: miként ismét olly hazafi ülend főispáni székünkbe, ki bizonyára mindig úgy véli magát a' nép és kormány közé helyezettnek, hogy egyiránt használjon mind a' kettőnek; amannak, midőn szilárdul védi törvényes jogait; ennek, midőn nem helyesli azon intézkedéseket, mellyek ha létrejőnének, a' trón' legbiztosabb alapját — a' nép' szeretetét és bizodalmát, ásnák alá; ki egy kedves irónk' *) szép szavait használva, nem azon törpe önzők közül való, kik őseiktől öröklött nagy nevüket olly tőkepénznek tartják, melly őket tettlen nyugalomra felhatalmazza; hanem fénykörében is a' haza' emelkedését tűzte ki munkásságának czélul; kinek a' nemzet' életkérdései' feloldásában tápasztalt buzgó és szilárd részvéte; minden kifejlést, minden egyletet gyámolító páratlan áldozatai is már hazaszerte köztiszteletben állanak.

Való tények ezek a' polgári erényesség' bájköreből, mellyek szebb jövődöbe nyitnak megyénknek kilátást, és tettleg biztosítanak: miként ama minden közállományt egybefűző leg-

*) B. Eötvös József' „Kelet népe és pesti hirlap“ czimű iratában.

erős bapoc, a' bizodalom, tereinken majd ismét jótékonyan árasztandja el éltető sugárait.

És ez azon erős meggyőződés, mellynek kifejezését küldöink nekünk tevék kötelességül; ez az, mit üdvözetül és tiszteletül Nagyságodnak felhozni minmagunk is szives örömet siettünk.

Fogadja tehát ezt szeretetünk' és hű ragaszkodásunk' biztos előzalogául, azon kérelemmel, hogy engedve a' köz ohajtásnak, főköormányzói székébe magát minél előbb őszinte örvendezéseink közt beigtatni méltóztassék, mellyben hazánk' és megvényk' javára a' mindenható tartsa és éltesse sokáig!!!

E' beszédre méltóságos főispán úr illy tartalmu választ adott:

Tekintetes Küldöttség!

Nemes Békés vármegyének abbéli hazafi szivessége, melly szerint bennem új főköormányzóját minél előbb üdvezleni kívánván, illy díszes követséget küldött messze földre's ez által előlegesen is azon érzéseket nyilvánítja, mellyek rám várakozó kis hazám' lelkes fiai' keblökben buzognak felém: a' hádatosság' leggyengédebb érzelmeit illeti meg örömtelt szí-

vémben. — Vidám jövődöt ígerek magamnak, e' jeles küldöttségnek keblem' mélyéig hatott szavai' hallására, 's reménytelve közelitek uram királyom által kitűzött új pályámhoz, mellyről honosim' biztató 's lelkesítő szavai illy hangosan zengenek.

A' hazafi legtisztább feltételek, szándékok és fogadások' lélekemelő érzeteitől kísérve, fogok én a' tekintetes KK. és RR. körében kedves megyém' termékeny térein megjelenni; 's valamint jó indulatot, barátságot tápláltam Békés' minden fia iránt eddig is keblemben, 's a' minthogy főkormányzói új állásom is csak régibb viszonyaim' kellemeinek öregbitésére szolgálhat: úgy más részről táplál a' remény, hogy azon szeretet és bizodalom, mellyel eddig is viseltettek irántam a' nemes megye' Rendei, és azon hazafi rokon érzet, mellynek a' jelen alkalommal is szerencsés vagyok gyümölcseit arathatni, fogják ezentúl is szabályozni kedves megyém' közjávára szentelendő minden lépésimet: hogy így az egyetértésnek bármelly akadályokon diadalmaskodó lelkétől vezetve, evezzen törvényszerű biztos partok felé megyénk' alkotmányos szellemű hajója.

Ohajtva várom azon rám nézve kétszeresen boldog időt, mellyben mind azt, mi szívem rejtekében fekszik, bővebben fejthessem és önthessem ki a' tekintetes KK. és RR. előtt; legyen azonban addig is a' tekintetes Küldöttség tolmácsa érzetimnek és magyarázója Küldői előtt azon hálás indultnak, mellyel a' legméltóbban kívánom viszonzni abbeli szives vonzalmukat irántam, hogy illy jeles tagokból álló küldöttség által közelített már előre hozzám főispáni kormányzójához.

E' tekintetes küldöttség pedig fogadja fáradozásaért forró köszönetemet 's legyen meggyőződve szives barátságos indulatomról, melly tettekben inkább mint szavakban szokott nyilatkozni, és tartson meg ezentúl is mind inkább megérdemleni reménylett szeretetében.

II.

A' küldöttségi tiszteletkezés' ekkénti bevégeztével a' beigtatás' ünnepe május' 16 — 17. napjaira határozatván; midőn ehhez képest a' nmélt. kir. Biztos úr május' 15. Erdélyből Orosházára, a' főispán ő nagyságával találkozandó, elérkezett volna, az üdvözetére kinevezett küldöttség' elnöke, másod alispán ifjabb gróf *Wenkheim József* úr, ő kegyelmességéhez illy tartalmú beszédet intézett:

Nagyméltóságú Gróf, erdélyi Kormányzó 's királyi Biztos Úr!

Békés megyének Rendei minket biztanak meg, azon való nagy örömük' nyilvánítására, hogy Excellentiád, mint királyi Biztos, urunk és felséges királyunk' kegyelméből nyert főispánunkat diszes hivatalába igtatandja. — Megbízóinknak, midőn Excellentiádat kebelökben tisztelhetik, határtalan örömeiket nyilvánítani ezennel szerencsénk van; kérve Excellentiádat, hogy magas megbizásának célba vett végrehajtását a' megye' Rendei' gyülekezetében, kik Kegyelemsségedet tárt örömek közt tisztelhetni vágnak, tökéletességre, és e' me-

gyére ezen csak áldást hozható polgári ünnepet az egész megyei egyetem' köz örömére dicsőíteni méltóztassék. Megbízóinkat és magunkat addig is kegyeibe alázatosan ajánljuk. Eljen !!

Melly beszédre ő kegyelmessége röviden válaszolván, szíve' érzelmeit 's tetszését szokott nyájassággal tudatá.

Ez alkalommal az Orosházára Pestről leérkezett mélt. főispán urat ugyanazon küldöttségi elnök illy beszéddel üdvözle:

Méltóságos Gróf és Főispán Úr!

Midőn legkegyelmesebb urunk és királyunk Méltóságodat megyénk' kormányára nevezé, kegyes volt akkor e' Békés megyei KK. és RR. szívében mindenkoron táplált egyedüli forró vágyait létesülésre vezetni. Ekképen ohajtásuk' sikerülésével öröm lépé meg küldőinket, tek. Békés megye' Rendeit, midőn megérték Méltóságodnak főispáni díszes hivatala' elfoglalására megjelenésének most földerülendő idejét, 's minket biztak meg e' korszaknak áldást hozó megnyiltán való szíves örömük', igaz ohajtásuk' és buzgó érzelmöknek nyilvánítására, mellyet mi legnagyobb készséggel 's valódi örömmel teljesi-

tünk is; kívánva, hogy a' mindenható e' diszes szertartásu megyei ünnep' megnyitására Méltóságodat az összegyűlt KK. és RR. közé szerencsésen vezesse. Mind megbizóinkat, mind magunkat Méltóságod' kegyeibe ajánlva, ohajtjuk, hogy Méltóságod' megyénk' örömére és virágoztatására hosszas időkig éljen !!!

Melly beszédet a' mélt. főispán úr következő felelettel viszonzott:

Tekintetes Küldöttség!

Olly kedvező vala irántam a' szerencse, hogy ezen nemes megyéhez örömrzet nélkül soha sem közelítheték. Mert őseimtől rám maradt polgári viszonyaimnál fogva is Békésnek áldott téreit mindenkor közelebbi honomnak tekintém: hova nem egyedül a' születés által öröklött sors' adományai vonták vágyaimat, hanem annak lakóitól is a' személyes ragaszkodás', szeretet' és becsülés' jeleit olly gyakran tapasztalám.

De mennyivel bensőbb, mennyivel magasabb azon érzélem, melly a' jelen alkalommal éleszti keblemet, midőn alig lépven be a' megye' határin, mint annak főispánja, magamat

illy jeles küldöttség által fogadtatni, illy kedvesen üdvözeltetni látom. E' megelőző figyelem világos bizonyosága ama' nagy becsü hajlandóságnak, melly engem a' tek. KK. és RR. diszes hazafi körében készen vár. — Addig is, mig abban ohajtásom szerint részesülhetnék, vigye meg a' tek. Küldöttség tisztelt megbizóinak legméltóbb hálámat, 's fogadja miattam tett fáradozásaért igen szives köszönetemet!

III.

Oroszházáról május' 16. az üdvözlés végett kinevezett küldöttség' és számos községi lovagok' kíséretében Kigyós felé folytatván útjokat a' nmélt, kir. Biztos úr és főispán ő nagysága, — ugyanott idősb gróf **Wenkheim József** úr által ritka szivességgel, 's ebédvel fogadtattak; melly után Gyula felé haladva, az úgy nevezett Hoffmann tanyánál díszes sorokban felállított 's már reájok várakozó nemesi banderium' részéről, annak vezére báró **Wenkheim Béla** által üdvözlő beszéddel tiszteltettek meg; a' sereg' közös érzelmeit kifejtő vezéri szónoklatra következő értelemben adván méltóságos főispán úr viszonzó válaszáat:

Méltóságos Báró! kedves honfitársaim!

Örömmel köszöntlek e' téreken, hazám' lelkes fiai! — mert hiszem, hogy a' ti jelen összeseregletetek nem csupán dizelgésnek pusztá tüneménye; 's mert hinni szeretem, hogy ez alkalom komolyabb és tiszteletre méltó jelentőséggel bir: a' hang és lelkesedés, mellyel fogadtok, eléggé tanúsítván, miképen e' napot nemzeti ünneppé emeltétek; mitől valamint a' bevett szokásnak üres gyakorlása, úgy a' hiú ragyogás egyiránt messze marad.

És ilyenkor a' multak' emléke ébred ez lelkeinkben, 's fölidézi harczos apáink' erényeit: előnkbe tüntetvén egyszerűsmind a' sok bajt, mellyel ők hajdan e' szép hazát szereztek; előnkbe tüntetvén a' százados küzdeéseket polgári alkotmányunk 's nemzeti függetlenségünk' megtartása miatt: 's ha illy esetknél fölemelkedtek a' vármegyék' zászlói, közös volt a' buzgalom, közös a' részvét országunk' és szabadságaink' ótal-mában.

De mi, bajnoki ősök' unokái, hála legyen istenünknek! olly háborgó időket nem élünk, mint ők éltek: mi a' béke' áldásai közt nemzetiségünket 's alkotmányos intézeteinket nem csak épségben tarthatjuk fön, hanem azok' javításán nyugodt elmével tanácskozhatunk, erősítésükön biztosabban munkálkodhatunk. Azonban ha mégis a' sors úgy hozná magával, hogy hazánk' és királyunk' védelmére siessünk: mikint most e' zászló alatt öröm és szives indulat egyesít bennünket, a' szerint egyesítsen majd annak idején akaratban és törekvésben a' legszentebb kötelesség' érzete is.

Vegyétek hálámat, hazafitársaim! e' kitünő figyelem által irántam mutatott hajlandóságtok' zálogáért, melly mindenkor nagybecsű marad előttem, 's tartsatok meg ezután is barátságos kedvezéstelekben.

IV.

E' beszéd' végeztével a' nmélt. kir. Biztos úr és főispán ő nagysága díszkocsijokba beülve tovább folytaták útjokat; 's a' megyei csendőrök', lovas katonák', számos adózók' és a' nemesi banderium' előlovaglása mellett Gyulára a' megyeházhoz szokatlan nagy néptömeget követve 's zajos éljenek közt megérkezvén; miután a' rájuk várakozó megyebeli RR. és tiszti kar által külön teremeikbe felkísértettek, ugyanazok' nevében **N o v á k A n t a l** első alispán úr következő beszéddel üdvözlé a' nmélt. kir. Biztos urat.

Nagyméltóságu Gróf, erdélyi Kormányzó 's kir.

Biztos úr, kegyelmes uram!

Nyilvános megyei életünkre messze kiható fontos eseménynek állunk előestvéjén! Új kormányzás veendi itt holnap kezdetét, olyan, mellyet szebb eredmények' gazdag forrásának hiszünk és hirdetünk előre nyilván!

Felséges urunk királyunk' atyai kegyelmének köszönjük azt, és forró ohajtozások közt vártuk, hogy e' királyi kedves adományt Kegyelmességedtől holnap, mint királyi Biztostól ünnepélyesen átvegyük.

Kegyelmességedet tehát, mint üdvhozó királyi képviselőt, remény és kedvderítő közénkbe érkezésével ime hálás jobbágyi hódolással üdvözlük e' megye' itt körültem álló összes Karai és Rendei.

Örvendetes előzője Kegyelmisséged' e' szerencsés megérkezése a' holnapi jeles ünnepnek, melly Békés főispáni székét új fényvel töltendi be, azt leginkább onnan kölcsönözendő: hogy e' betöltés épen Kegyelmisséged' királyi Biztosképeni jelenlétében és eszközlése által menend végbe.

Kegyelmességed a' két testvér-hazának ékei, legerősb támaszai közé tartozik. Kegyelmisséged a' király' és hon' javára egyiránt törekedve, magát már régen nemzeti közös hálánkra tette érdemessé.

Vegye annakokáért hazafias munkásságaért, nemes törekvéseiért, különösen pedig e' jelen fényes kiküldetésében készséges ide járulásáért most itt előlegesen is hazafias bnzgó tiszteletünk', köszönetünk' és szives szeretetünknek őszinte kifejezését, mellyel magunkat kegyeibe ezennel alázatosan ajánljuk! — Eljen!!

Melly beszédre a' nmélt. kir. Biztos úr rövid válaszba foglalt tetszését 's örömet jelentvén; midőn ennek végeztével Novák Antal első alispán úr a' mélt. főispán ő nagysága elébe vezeté a' megyebeli Rendeket és tisztí kart, következő beszédben tolmácsolá azoknak egyetemes örvendezését:

Méltóságos Gróf és Főispán Úr!

Honunk nyiló szép tavaszát kezdi élni most. Es e' kikeletet immár kormány és nemzet egyiránt óvja a' dermesztő, fagyaláló szelek ellen.

Vajmi tanúságosan, vajmi nyilvánosan tükrözi ez magát főispáni székünknek illy lelkes hazafival, mint a' millyent Méltóságodban tisztelünk, lett szerencsés betöltésében is!

Felséges urunk királyunk iránti jobbagyi hálás érzelmektől eltelve vártuk tehát Nagyságodat itt, — és szerencsés közbenbe érkezése az, mi zajos örömrre is hangolja immár Békés megye' minden rendű lakosait.

Fogadja annakokáért székhelyünkben legelőször is a' körütem egybegyült megyei összes KK. és RR. nek szives és

tiszteletteljes hazafi üdvözléseket , mellyel kormányát előző alkonyán elébe járulni önkényt is kívánkoztak.

Tanúsítsa ez előző üdvözlés is a' felőli erős meggyőződésünket , hogy olly nemes törekvésektől lelkesült érdemes hazafi veendi át holnap itt a' megyei kormányt, ki hittel is csak azon szent kötelességekre kötendi le magát , mellyekre magasztas érzelmű hazafisága tudvalemöképen úgy is önkényt hajlik.

Diszleni fog így itt főispáni székünk ; mert békitő , mert hazafias kezek munkálandanak abban , — azok vezérrendenek , azok ótalmazandnak meg bennünket a' haladás' előttünk is kitarult sikos pályáján könnyü megszikamlásoktól.

És mi halával 's való tisztelettel adózandunk ezért , és a' ragaszkodás' ez érzelmeit hű kebleinkből kiapadni nem engedendjük soha ! Szolgáljon ennek zálogául Békés megye' egyenes irányt tartó nyilvános jelleme ; szolgáljon azon őszinte közöröm , mellyet Nagyságod' megérkezése bennünk felélesztett , mellynek bőséges jeleit tapasztalhatta megyénk' határától kezdve székhelyünkig , és mellyel ime mi is most magunkat kegyeibe ajánljuk ! — Éljen !!

Ez üdvözlő beszédre mélt. főispán úr illy értelemben válaszolt:

Tekintetes nemes vármegye' Rendei!

Szép remények' biztatása közt indultam a' mai nap elébet, 's ohajtozás' érzelmein siettem a' tekintetes Rendekhez, azon hiedelemtől vezettetve, hogy midőn a' királyi Felség' irántam költ kegyelmes határozatát mély hódolattal teljesitem, ugyanakkor egyszersmind köz kívánatot teljesítek, engedvén ama' szives meghívásnak, mellyel a' megyebeli tek. KK. és RR. mult őszszel pesti lakhelyemre intézett fényes küldöttség által megtisztelték.

És mind reményem mind hiedelem annál inkább növekszenek, minél közelebb jutok a' tek. KK. és RR. hazafi körébe. Mert mióta Békés megye' határhoz értem, új meg' új bizonyosságait veszem az előmbe fakadozó örvendezésnek, a' legnyájasb fogadtatásnak. 'S a' mi bennem kevéssel ezelőtt csak remény 's hiedelem gyanánt éledezett, most már illy gyönyörű és kívánatos valóság gá változik.

Ha eddig leélt napjaimra visszagonolok, örömmel mondhatom, nem tudok időt, mellyben e' nemes vármegye' közön-

ségénél akár mint honfitárs, akár mint birtokos, meleg részvétre és sok barátságra nem találtam volna. De bármily becses legyen is a' multak' emléke: az, mit ez órában tapasztalok, felülhalad minden egyebet. Mert ime itt vagyok hivatásom' útjának kitűzött pontjánál; 's valamerre szemeimet fordítom, mindenfelől élénk öröm, zajos kedv és vidámság hangzanak felém. 'S én egymást váltó érzeményim' állapotjában, alig találok szót, melly által mind ezekért hálámat méltóképen kifejezhetném.

Mielőtt azonban a' tek. RR. üdvözlő szerencse-kívánatai közt nagy fontosságu szövetségünkhez közelebb járulnék, áradozó keblem' mélyéből csak azon buzgó ohajtásomat emelhetem ki: hogy e' ns. vármegye' Rendei mindenkor épen olly megelégedéssel emlékezzenek vissza e' napra, ez órára, mellyben engem sajátokúl befogadnak, mint a' milly kecsegtető kilátással tekintek én az előmbe nyiló kormányzói pályára, hol rám nagy kötelességek várnak ugyan, de egyszersmind érdem és dicsőség intenek, ha azt a' tek. KK. és RR. összetartó közremunkálása mellett, hazánk 's királyunk' egyesült javára, polgártársaink' boldogításával, mindvégig hiven 's ingadozás nélkül bejárhatom. — Ezen erős ohajtás, e' tiszta szándék legyen mindenkor ösztönöm és vezérem a' magas czél felé, mellyet csak úgy érhetek el, ha igyekezetimet a' tek. KK. és RR. lángoló hazafisága éleszteni, szeretete ápolni, bizodalma támogatni fogja. Ekként biztosított körülmények közt, illy segítség' birtokában bátran és vidámon pillanthatok a' jövőre.

Méltóztassanak a' tek. RR. elfogódott szívem' nyilatkozását buzgó köszönetem' gyenge szavaiban is kedvesen fogad-

ni, 's irántam eddig halmozva bizonyított nagybecsű hajlandóságukban megtartani.

V.

A' megyebeli RR. és tiszti kar' üdvözlétének végeztével, mélt. Főispán úr, a' megyeház előtt még folyvást zenezsóval tisztelgő-rendben állott nemes bandériumhoz jövéen le, annak díszes fáradozása megköszöné: mire az a' gróf Wenkheim - kastély felé vonult, a' mélt. Főispánét is, hol szállva volt, megköszönteni. Főispán úr ó méltósága pedig a' megyeház' udvarán, az adózó községek' előljáróiból alakult népes küldöttség' tisztelkedését fogadván el, ennek örvendő szerencse-kívánatait szíves szavakkal viszonzá. Ekkor lakszobáiba menvén föl, a' külső hatóságok', egyházi, katonai testületek' küldöttségeit, miután azok nmélt. kir. Biztos úrnál tisztelkedtek volna, egyenkint fogadá mélt. főispán úr, illy tartalmú válaszokkal: *)

*) Sem a' nmélt. kir. Biztos úrnál, sem a' mélt. főispán úr előtt a' külső hatósági, és egyéb testületi küldöttségek által váltott beszédeknek birtokába nem jutottunk.

a) **Abaúj megye' küldöttségéhez.***Tekintetes Küldöttség!*

Gyönyörű példáját tapasztaltatja velem nemes Abaúj vármegye nagybecsű kedvezésének, midőn nem tekintvén a' hosszas út' fáradalmait, majdnem az ország' véghatáraitól e' díszes követséget intézi megüdvözlésemre : az én üdvözlésemre, kinek még alkalmam sem volt illy hajlandóságot érdemelhetni, és ki alig lehetek annak tisztelt közönsége előtt jó szándékú hazafiúi törekvéseimről ismeretes. Távol is van tőlem e' fényes megkülönböztetést egészen sajátomúl tekinteni, kivált hogy e' küldöttség' jeles tagjai' sorában Abaújnak főispánját is szemlélhetem.

Igen is, kedves bátyám! e' kitünő figyelem, mondhatom áldozat, leginkább téged illet : mert eleven bizonyosságot nyújt ama' kedvességről és bizodalomról, melyet a' kormányodra csak imént jutott megye' Rendei már is keblökben táplálnak irántad. Ohajtom, hogy e' szép 's örvendetes viszony minél tartósabb legyen, 's hogy legmagasabb dicsőségedet abban találjad, ha annak folytonos birtokában egy illy megye' jólétét 's virágzását köz elismeréssel öregbitheted.

Én pedig egész lelkemből viszonzom a' szerencse-kivá-
natokat, mellyekkel a' tek. Küldöttség ez alkalommal megör-
vendezett, buzgón ohajtván, hogy a' gondviselés áraszsza ne-
mes Abaúj vármegyére a' boldogság' minden áldásait, és tart-
sa meg mind magam, mind Békés megye' számára ez alka-
lommal nyilvánított hazafiságos vonzalmát, mellynek fejében
fogadja el a' tisztelt küldöttség legszivesebb hálámát, leg-
méltóbb köszönetemet.

b) **Arad megye' küldöttségéhez.**

Tekintetes Küldöttség!

Szives üdvözlésektől fogadtatva, legjobb szerencse-kivá-
natokkal körülvéve — valóban olly gazdagon lépek kormány-
zói pályámra, hogy keblemben alig marad egyébnek hely azon
buzgó ohajtásnál: vajha mind azt, a' mit rám kedves hazafi-
társaim illy bőven halmoznak, minél előbb meg is érdemel-
hetném! — Vajha a' szép várakozásnak, mellyet magának
felőlem nemes Arad vármegyéje is olly kecsegtetve ígér, mind
megyém' boldogulására, mind pedig az egész haza' javára
megfelelhetnék! — akkor tetteim bizonyítanák a' hálát, mely-
lyel mostani fényes megtiszteltetésemért a' tek. Küldöttség's

megbizói iránt el vagyok telve ; de a' mellyet szavakkal méltóképen kijelenteni alig bírok ; csak azon kérésemet fejezhettvén ki : tartson meg engem a' tek, Küldöttség, tartson meg egész Arad vármegye' közönsége tovább is nagyra becsült kedvezéseiben.

c) **Bihar megye' küldöttségéhez.**

Tekintetes Küldöttség!

Méltán dicsekedett Békés vármegye minden időpontban szomszédinak barátságával, kik megemlékeztvén arról, hogy minden igaz magyar egy közös hazának fia, magokat egyedül azon határok által engedék elkülönöztetni, mellyek ősi alkotmányunk' szellemében a' törvényhatóság' sikeresebb gyakorlására, de nem a' szivek 's elmék' elválasztására szolgálnak ; — 's méltán dicsekszik többi szomszédai' sorában a' derék Bihar érzelmeivel, midőn látja, miképen az a' jelen alkalom' szertartásaiban is ünnepélyes részt vesz.

A' szives vonzódásnak ezen új bizonyosága valamint már magában véve igen becses : ugyan a' szerint különösen személyem iránt olly kitünő megtiszteltetés, hogy azt buzgó hálaérzetimmal sem tudom eléggé viszonzni. Minél fogva a' tek.

Küldöttséget egész bizodalommal kérem: méltóztassanak mostani diszes eljárásuk' folytában megbizóik előtt legillendőbb tiszteletemet kinyilatkoztatni; és tartsanak meg ezután is kedvező jóindulatjokban, nem csak mint szomszédot, hanem mint kebelbeli polgártársukat is.

d) **Csanád megye' küldöttségéhez.**

Tekintetes Küldöttség!

Az ember' valódi becsét nem csak az határozza meg, mit teszen: hanem mikint teszi azt, a' mit teszen. Fény, rang, születési magasb állás, a' forgandó szerencse' adományai; de az érdemet mindenikünk maga szerzi magának, 's ebben áll mértéke a' személyes becsnek minden állapotban.

Ezen igazságtól meghatva mélyen érzem, hogy nemes Csanád vármegyének irántam jelennen bizonyított szives tisztelkedése nem annyira multak' fejében, mint inkább a' jövőnek zálogául tétetik. 'S én mikép e' miatt meleg hálával tartozom, úgy másfelől tartozásomat azzal hiszem legméltóbban betöltendőnek, ha a' jelen alkalommal rám fordított köz figyelem 's várakozás inellett Csanád' kedvező véleményét is egy-

kor hazám 's királyom' javára igazolhatom. Mit azon erős akarrattal 's tiszta szándékkal kívánok teljesíteni, mellyel most a' gondviselésemre bizott megye' kormányzói székéhez közelítek.

e) **Csongrád megye' küldöttségéhez.**

Tekintetes Küldöttség!

Legyenek tőlem szívesen üdvezelve Csongrád' követei! — Tudom e' fényes küldöttség nem csupán szomszédaságos tisztelkedésből, de közelebbi részvét' indulataival járul hozzám. Tanúi a' mai napnak; tanúi örömminek. De higység el, mai napom' örömein bánatos érzés lengedez, — Csongrádtól elválásom' sajnós érzete. A' végzés úgy akará, hogy ottan folytatott kormányzói viszonyom rövid ideig tartson; de én az alatt is eléggé tapasztalám irántam viseltető vonzalmukat, 's mindenkor kedves leend arról megemlékezmem. — Vissza térvén küldőikhez, kérem, jelentsék mindnyájoknak e' helyen is nyilvánított elismerésemet; vigyék meg nekik baráti köszöntésem 's érzékeny búcsúmat: 's habár a' köz várakozást mindenben nem teljesíthetém is, azt ne tulajdonítsák szándékomnak; mert én javokat őszintén ohajtottam, valamint most is

ohajtom: hogy az ég' áldása szálljon reájok, 's a' béke, igazság, és egyetértés' angyala vezérelje az élet' útain boldogulásra és dicsőségre!

f) **Fejér megye' küldöttségéhez.**

Tekintetes Küldöttség!

Ha mostani öröminnek még valami híja lehetett, a' legszebb mértékben látom azt betöltve, midőn nemes Fejér vármegye' részéről illy diszes küldöttséget van szerencsém elfogadni: azon megye' részéről, melly fényes érdemeinél fogva a' király és nemzet előtt egyiránt ismertetik.

Éstauja lehetek én is Fejér vármegye' buzgóságának; mert kebelében több év óta lakván, közelebbi részt vehetek a' közjóra intézett munkálkodásában. Minek nem csak emlékezete mindenkor becses marad előttem, de egyszersmind ösztönül szolgáland, hogy azon figyelemre maradhassak méltó, mellyel magamat eddig is gyakran megkülönböztetve láttam, de kivált ez alkalommal nagyon megtiszteltetve érzem.

Méltóztassék a' tek. Küldöttség legméltóbb hálámat szivesen venni; és legyen arról meggyőződve, hogy tisztelt megbízóinak kegyes hajlandóságát lelszebb nyereségim közé számítom.

g) **Heves megye' küldöttségéhez.***Tekintetes Küldöttség!*

Kölcsönös szeretet és bizodalom szüli a' legszebb viszonyokat; egymás iránti becsülés ad nekik erősödést, egység-állandóságot.

Engedje hinnem a' tek. Küldöttség, hogy Hevest ezen érzetek csatolják Békés vármegyéhez; és engedje hinnem, hogy mai napi megtiszteltetésem is e' barátságos szövetségnek, e' jó szomszédi egyetértésnek szüleménye. — 'S én valamint azt mindenkor különös becsben tartandom: úgy egész lelkemből fogok örvendeni, ha illy nemes indulatok' jótékony következeseit nem csak e' két megyei törvényhatóság, hanem az egész haza, közel és távol, most és jövődöben tapasztalhatja.

h) **Szabolcs megye' küldöttségéhez.***Tekintetes Küldöttség!*

Nem lehet nagyra nem becsülnöm, hogy midőn az öröm és részvét olly bő mértékben nyilatkozik irántam, azon felül nemes Szabolcs vármegyének fényes küldöttsége is, messze földről ide fáradva, örvendező szerencse-kívánattal diszesíti azon szövetséget, melly engem Békés megye' közönségével ünnepélyesen összefűz.

Bár mennyire van okom Szabolcs' lelkes KK. és RR.nek eddig is tapasztalt kedvező jóvoltival dicsekednem: de a' jelen alkalommal bizonyított kitünő figyelmet csupán személyes érdemimnek nem tulajdonithatván, örömmel osztozom benne azon ritka jelességű tisztelt férfúval, kit Szabolcs vármegye maga kormányzójának szerencsés bírhatni, 's a' ki most engem fölséges urunk' képében e' megye' főispáni székébe vezetni kegyeskedik.

Azonban hálaérzetem' adóját a' legteljesb mértékben nyujtom át a' tek. Küldöttségnek, azon kérelemmel: méltóztassanak nagyérdemü hazafi megbizóikat legméltóbb tisztele-

temről bizonyosokká tenni; 's engem, ki magamat örvendő val-
lom kebelbeli polgártársuknak, továbbra is nagyon becses
hajlandóságukba ajánlani.

A' tek. Küldöttség' tagjai pedig fogadják mostani kedves
üdvözlésökért igen szíves köszönetemet.

i) **Szatmár megye' küldöttségéhez.**

Tekintetes Küldöttség!

Jól esik a' szívnek szeretve látni magát azoktól, kiket be-
csül; jól esik azoktól tiszteltetni meg, a' kik hozzánk rokon
érmek 's mélyebben gyökerezett viszonyok által vonatnak.—
'S ha szabad önzőbb indulatot is táplálni keblemben, van okom
Szatmárt büszkeséggel hirdetnem közelebbi honom gyanánt.
Mert ott éltek, ott fáradoztak őseim századok óta jó és bal
szerenese között: 's bevégezt földi pályájok után ott nyug-
szanak poraikban. Azon tájakra édesgetének engem is fiatal-
ságom' szebb álmai, oda szólítanak az érett kor' nemesb vá-
gyai. És volt idő, mellyben erőmhöz képest cselekvőbb részt
vevék a' megye' köz dolgaiban, 's hajlandó valék hinni, hogy
annak egykor majd fogatosabban áldozhatom tehetségeimet.
Azonban ember' szándékát a' jó isten bírja — másutt mu-
tatván ki tért és kört az én munkálkodásomnak is.

Tudom bizonnal, a' tek. Küldöttség e' nyilatkozásomat nem fogja magyarázni hiú dicsekvésnek: de veendi annak bizonyoságául, milly nagy mértékben érzem, hogy engem Szatmárhoz szent emlékezetek csatolnak; és veendi annak zálogául, mennyire érzem a' figyelem' becsét, mellyre hazafitársaim, vérségem 's polgári összeköttetésim' e' kedves honából, a' jelen alkalommal méltatának.

Midőn egész lelkemből viszonoznám őszinte kívánataikat, egyszersmind buzgón ohajtom: tartsa meg az ég annak egész közönségét jólétben és boldogságban; távoztason el tőle minden lelki és testi bajt; vezesse mind szándékát mind tetteit egyeség és józanság' ösvényein; koronázza közhasznú intézkedéseit a' legkedvezőbb sikerrel, és áldja meg azok' gyümölcseit: nekem pedig engedje, hogy Szatmár megye' szeretetében és bizodalmaiban minden körülmények közt úgy mint eddig részesülhessek! — mellybe magamat a' legillőbb tisztelet' és barátság' érzelmeivel ajánlom.

És a' tek. Küldöttség fogadja szívesen hálás köszönetemét mostani fáradságos, de nekem olly igen kedves eljárásaért.

k) **Jász és Kun kerületek' küldöttségéhez.***Tekintetes Küldöttség!*

Hogy ez alkalommal a' nemes szabad kerületek' nagy érdemű küldötteit magam előtt szemlélhetem, annál nagyobb örömemre válik, mivel őket nem csak úgy tekintem, mint Békés vármegye' jóakaró szomszédit, hanem mint édes szülőföldünk' olly népét, melly a' haza' egyeteméhez a' közös nemzetiség' szent köteléke által kapcsoltatik.

Méltán is élük a' polgári alkotmány' áldásait: mert hiven és férfiasan osztotak mindenkor az örömben és bajokban, mikkel bennünket a' sors hosszú évek' során keresztül látogatott. — Adja isten! hogy a' mit százados háborgások és zivatarok' csapásai föl nem forgatának, azt állandó béke, zavartalan egyesség, ipar, műveltség 's bizodalom ápolja és virágoztassa a' valódi hazafiság' éltető sugáraival.

Úgy hiszem e' kívánaton kívül semmi jobbal nem viszonzhatom a' szives indulatot, mellynek mai napon a' nemes szabad kerületek' részéről is illy jeles bizonyosságát veszem: 's mellybe magamat minden időre tisztelettel és barátsággal ajánlom.

1) Magyar gazdasági egyesület' küldöttségéhez.

Tisztelt Küldöttség!

Mióta a' magyar gazdasági egyesület' munkásságában vesznek részt: annak minden tagjaitól a' szives bizodalom' és barátság' bizonyosságait nagy mértékben tapasztalám. Ezek, 's a' közjónak meggondolása szolgáltak ösztönül, hogy e' nemzeti intézet' hasznos törekvéseit, mennyire tőlem kitelik, előmozditsam, vagy legalább támogassam. — Mind a' mellett illy kitünő megtiszteltetést, millyenben ez alkalommal részesülni szerencsés vagyok, alig tudom, mi által érdemelhettem. — Fogadja a' tisztelt Küldöttség ezen rám nézve igen örvendetes hajlandóságért legméltóbb hálámat: 's tartson meg tovább is nagyra becsült kedvezéseiben.

m) **Békési evang. egyház megye' küldöttségéhez. *)**

Nagytiszteletű egyházmegyei Küldöttség!

Midőn részemre nyilvánított szerencse-kívánataikat őszintén viszonoznám: kérem, legyenek arról meggyőződve, hogy valamint közhasznú nemes hivatásukat becsülni, úgy annak terheit méltányolni tudom. — Az urak' lelki szelidsége 's a' jó-

*) A' helvét 's ágost. hitvallásu, és görög nemegyesült egyházi küldöttségek' tisztekedése közben váltott beszédek, mint kezeinkhez nem jutottak, hiányzanak. — Azonban a' tisztekedők' sorában megjelent kebelbeli izraeliták' küldöttségének következő beszéde volt:

Méltóságos Gróf! Békésnek ohajtva várt
Főispánja!

E' boltozat alatt, mely tiszteletül emeltetett, a' megyebeli izraeliták fogadják Méltóságodat; kiket bár öröklött igazak helyett csupán jóakarát részesít ez ünnepben, versenyezve buzognak még is, hogy a' köz örömhez tetteleg járulva, hálás érzelmeiket egyetemes szózatban felmutathassák. Engedjen meg Méltóságod, ha emlékezetünk

zan gondolkodás, mellyel birnak, szerzé meg számukra azon bizodalmat, mi szerint a' nép' oktatása, és az ifuság' nevelése van kezeikbe adva. — Nagy fontosságú feladás! mert az ország' boldogsága leginkább a' polgárok' célirányos nevelésétől függ. Vezessék tehát a' hűségökre bizott népet, és ser-

visszavezet a' közelebbi országgyűlés' folyamatára, mellynek türelemes lélek 's magasult társasági fogalmak tevék ismertető bélyegét; — engedjen meg, ha öntudata' sértésén kívül kimondjuk: mikint azon üdvös eszméknek, mellyek a' polgári egyesülést siettetik, egyik kitűnő bajnokátépen Méltóságodban van szerencsénk tisztelni — 's hogy népünknek kedvezőbb jövődjé nem homályos sejtelem többé, midőn magunk is már vidám keblekkel 's biztos remények közt nézhetünk közelegébe.

Biztos reményeket mondánk — mert az izraeliták' ügyének nem egyes emberbarátok voltak védői, hanem az összes nemzeti képviselőlet szólalt fel mellette; és felszólalt a' könyörület' szelid hangján, felszólalt a' béke és bizodalom' erejétől illetve; 's e' felszólalás olly nemes! olly nyugtató! mert mit egy nemzet' közös részvéte teremt és táplál, annak csak kénsni, semmivé többé lenni nem szabad. Nem is maradt e' részvét kívánt gyümölcsök nélkül; mert kegyes jó fejedelmünk értesülvén hívei' szándékáról, magas figyelmére méltatá azt; több kedvező pontok azonnal helyeslését nyerték; ama' zsidó nép pedig, mellynek ereje gyakran cosmopolit törekvésekben oszlott fel, tárgultabb létének örömétől mintegy elkapatva, kezd végre kilépni előítéletei' szűk köréből; látja, hogy biztos fejlődése csupán a' nemzettel rokonuláson alapul: — hévvel ragadja meg tehát az egyesülés' horgonyát, a' nemzeti nyelvet, 's minden igyekezete oda irányozva, hogy

dülő nemzedéket minden jóra; — szolgáljanak neki példaadásul erényben és erkölcsben; — tanítsák azt olly ismeretekre, mellyek által magoknak 's embertársaiknak használhatnak: de soha se feledjék, hogy nem egyedül a' világnak becsületes jó

magát a' jövendő' ígéreteire valamint tudomány és gyakorlati ismeret, úgy különösen nemes tűzű áldozatok és hazaszeretet által tehesse érdemessé.

De mellőzni kívánjuk ezeknek hosszabb ismétlését, mellyek különben is, mint a' tisztultabb értelem' eredményei, közösen tudvák; és csak annyit említünk, mennyit az igazság' részére kijelenteni kötelesség: mikint Békés is egy azon megyék közül, hol az izraeliták akkor is, midőn bennök csupán az ember volt még tekinthető, keserű gúnyt 's lealázást nem szenvedtek; — egy azon megyék közül, hol a' törvények tiszteletben tartatnak, 's a' méltánylat' szelid érzete számtalan kebleket melegít. És e' jellem soha nem tükrözé magát hivebben, mint midőn Méltóságodnak főispáni kineveztetése hiteles úton bevalósult; öröm zendült meg akkor ennek tércin, 's bátorítva emelkedett az a' felőli erős meggyőződés: hogy Méltóságodat közelebről bírva, az itt már sebesebb mozgásnak indult életerő nem hanyatlani, sőt bölcs vezérelte által mindinkább ébredni 's nemesülni fog.

Mit azért e' megye olly hévvel ohajtott, hogy Méltóságoddal zorosabb lehessen kapcsolata, azt most már teljesüléshez jutva szemlélvén, szabad legyen nekünk is, e' honban többé nem idegen népnek, Méltóságod' érkezete felett őszinte örvendezésünket nyilvánítani; — szabad legyen kivallani: hogy e' megyének öröme nem egyes érdek' sajátja, hanem köz tulajdon; számtalanok osztoznak ebben, osztozunk

embereket, hanem a' királynak hűséges jobbjágyokat, a' magyar hazának hűséges igaz magyar fiaikat kell nevelniök ; — mire az égtől erőt, buzgóságot 's minden nemű áldást kívánok!

mi is, állásban bár csekélyek, de tiszta érzetével kebleinknek, 's nyugtató tekintetek közt a' messze jövendő' titkaiba. Fogadja, kérjük, kedvesen Méltóságod tiszteletünket, melyet mint szerény virágot e' jeles nap' koszorújába fűzni bátorkodunk; fogadja kedvesen a' bizodalom' szózatát, midőn magunkat a' közjó' szolgálatának felajánlva, gyámolító segedelmét 's magas ótalmát esdekelve kérjük. — Kegyelmességed pedig, nagyméltóságu Gróf, királyi Biztos úr! vigye magával hű kebleink' hódolatát ama' jó fejedelemhez, kinek szent személyét jelen alkalommal képviseli; tudassa vele buzgó könyörgéseinket, melyet boldog országlásaért az egekhez emelünk; 's ha munkás élte' gondoljai közt mostani hivatalkodására fordul majd vissza tekintete, engedjen nekünk is helyet emlékezetében, kik tündöklő érdemeinek mély tiszteletétől áthatva, egyesült érzellemmel kívánjuk: hogy a' mindenható Kegyelmességedet, a' béke' és szeretet' zálogával, kedves főispánunkkal együtt, hazánk' diszére és javára még messze évekig éltesse. — Éljenek!!

VI.

Ugyanaz nap (május' 16-d.) estve a' város díszesen kivilágitott.

Május' 17-dikén a' szent léleknek a' helybeli r. catholicusok' templomában történt segítségül hívása után, a' helyvét hitvallásuaknak ez alkalomra átengedett egyházában gyült össze a' jelen ünnepélyre egybesereglett fényes közönség. Hol is Novák Antal első alispán úr a' közgyűlést elnökileg megnyitván, 's a' nmélt. királyi Biztos és a' főispán úr ő nagyságának valamint termeikből a' közgyűlésre leendő meghívásukra, úgy az egyház' ajtajánál leendő fogadtatásukra külön választmányokat nevezvén ki: miután a' megbizás' következtében a' nmélt. kir. Biztos úr, és mélt. főispán ő nagysága a' gyűlésbe hangoosan kitörő éljenek közt megérkeztek, és az asztalhoz leültek volna; erdélyországi kormányzó Széki gróf Teleki József úr ő Kegyelmessége, mint kinevezett kir. Biztos, következő beszédet intézte a' gyűlési egyetemhez:

Tekintetes Karok és Rendek!

Valamint vármegyei rendszerünk ősi alkotmányunknak talpkövet teszi: épen úgy alkotják a' főispánok vármegyei rendszerünk' végkövét. E' rendszer, a' hazánkat mindenfelől csapdosott viharok között, az idők' mostohaságának daczára, a'

szokás és eldódeink' bölcsesége által olly szépen, olly czél-szerűleg fejlett ki, hogy abban valamelly felsőbb lény' kedvező munkálkodását nem sejditenünk, nem láfnunk, szinte lehetetlen; de rendeltetésének csak úgy felel meg, ha annak három alkotó főrészei: a' főispán, a' tisztviselőség, 's a' KK. és RR. hivattatásuk' nagyságától meghatva, 's rokon érzettel egyesülve törekednek a' közügy' előmozdításában. Amaz mint első tisztviselő 's a' többeknek feje, a' köz tanácskozásoknak vezetője 's fényes állásánál fogva a' legkitünőbb szerepet viszi; de annak csak akkor felel meg voltaképen, ha magát fejedelme iránti hűsége, hazája' hő szeretete, megyéje' boldogságának előmozdításában szilárd buzgósága által is kitünteti. Illy főispánnal kívánta jó királyunk' szentelt felsége e' megyét boldogítani Nagykárolyi gróf Károlyi György' személyében a' mindjárt felolvasandó adománylevele által.

(A' királyi adománylevél felolvastatik.)

Nekem jutott a' szerencse Méltóságodat beiglatni szeretve tisztelt fejedelmünk' ezen királyi leiratánál fogva.

(A' megbízó k. kir. leirat felolvastatik.)

Felszólítom tehát Méltóságodat, ne sajnálja a' szokott hitet letenni.

(A' hit letéttetik.)

Már most én is legkegyelmesebb királyom és uram ő felsége' parancsára és nevében, Méltóságodat e' megye' főispáni

hivatalába 's annak minden jogaiba, haszonvételeibe, szabaddalmaiba igtatom, és ősi szokásunk szerint beigtatottnak nyilatkoztatom.

(A' főispán a' bevett ősi szokáshoz képest a' szolgabírák által székében zajos éljenek közt háromszorfelemeltetik.)

Mint nagy őseinek méltó ivadéka fogadja el Méltóságod e' díszes széket, mellyben a' sors' különös összejövetelelénél fogva több ősei ültek, és nemzetségem' egyikének is volt szerencséje ülni. A' rendeltetés, mellyre Méltóságod meghívattatott, nagy és szép. Egy megyének, melly, akár kiterjedését és népességét, akár termékenységét és lakosainak jólétét, akár fényes nemességét 's ennek kifejlődését tekintsem, hazánk' legelsőbbjei közé tartozik, egy illy megyének, mondom, és általa sok ezreknek boldogsága nyugszik Méltóságod' vállain.

A' KK. és RR. tanácskozásaik' czélszerű vezérlése, e' teremben a' jó rend' és szólás-szabadság' fentartása, a' féketlenség' zabolázása' tekintetéből, a' tisztviselő kar' hivatalos foglalatosságaira nézve utasítás végett főispányához folyamodik. Ennek szent és multhatatlan kötelessége a' nemességet jogaiban megtartani, ótalmazni; az adózó népet minden elnyomás ellen pártfogolni, árvákról és özvegyekről atyáskodva gondoskodni, az egész népséget szorgalma' gyümölcseinek szabad de mások' minden megrövidítése nélküli élvezésében megtartani. Mig így megyéje' belső jólétét szíven hordja, annak előmozdításában fáradozik; nem mulaszthatja el annak külső viszonyait is biz-

tosítani, köteles azt jogaiban mindenek ellen védeni, az egész haza' boldogítása' elősegelésében a' KK. és RR-vel egyesülve tettelegesen részt venni; azt midőn a' szükség és a' hazai törvények úgy kívánják, mint a' nemesség' vezére minden külső megtámadók ellen vérével és életével védelmezni. E' mellett a' fejedelmi törvényes jogok' őrzése, a' megye' és a' haza boldogítására intézett felsőbb parancsolatok' teljesítése, és teljesítése, a' hazai törvények' szoros megtartása 's mindenek általi megtartatása, a' szeretett hon' rendszerinti védelmére rendelt adó' behajtására, a' közpénzek' hű és takarékos kezelésére felügyelés, a' közhasznú intézetek' előmozdítása sem kerülhetik el mindenre kiterjedő figyelmét.

A' főispáni hivatal' kötelességeinek e' rövid és csak felületes vázlatából is átlátandja Méltóságod, mennyi és hányféle gondok nehezeden Méltóságod' vállaira. Ezeknek célszerű és fogantatos viselése, a' kötelesség - teljesítés öntudata által már magában viseli legfőbb jutalmát; ezt tetézi a' megye' az egész haza' és a' fejedelem' megelégedése, sok ezer ügyefogyottak' áldása; mind ez új buzdításul szolgál a' dolog' megkísértésére, de még nem oszlatja el a' feladat' nehézségeit.

Azonban egyfelől Méltóságod' tehetségei, egyenessége, minden jó iránti buzgalma, részrehajlást nem ismerő igazságszeretete, mellyeket az egész haza elismer, és mellyeket Méltóságod egy hasonló szolgálati pályán 's egy szomszéd megyében tettelegesen bebizonyított; másfelől az itt összesereglett KK és RR-nek, a' tiszti karnak, mellyek' segítségével kezdendi el Méltóságod fényes de terhes pályáját, lelkes ügyekezete, minden jó' előmozdításában ismeretes munkássága, szorgalma kötelességei' teljesítésében, azon minden-

felől kitörő köz öröm, azon nagy lelkesedés, mellyel itt Méltóságod minden kar és idő' különbsége nélkül a' megye' egész népességétől fogadtatott, mind megannyi zálogai annak, hogy Méltóságod az előtte álló nehézségeket legyőzendi, 's azon szent czélt eléri, melly után már csak egész ügyekezettel törekedni is dicsőséges.

Igenis, tek. **KK.** és **RR.**! ezen szerencsés megyének szép és nagy jövendője nyilik meg e' mai örökké emlékezetes napon; azon örömteljes meglegedés, melly most minden jelenlevők' ábrázatain fényes és tiszta napsugárként lövellik által, nem lesz mulékony; habár időről időre fellegek fogják is azt elborítani, annyival nagyobb éltető erővel, annál boldogítóbban fejlődik ki ezeknek homályaiból, hogy folytonos áldást hintsen Békés' termékeny téreire. Szerencsések mind azok, kik e' meglegedésnek most és jövendőben részesei; de szerencsések még azok is, kik most vagy jövendőben annak tanúi lehetnek. A' sors ugyan engem ez utolsótól megfoszta, 's én csak távulról tekintendem e' mai reménydús napnak a' várakozásinkat még talán túl is haladó eredményeit; de még is szerencsésnek vallom magamat, és fejedelmem iránti hálámnak kifejezésére szavakat nem találok, hogy egy illy férfiúnak, kit különben is a' régi barátság' szent lánczai kötnek, csatolnak hozzám, egy illy megyébe, illy **KK.** és **RR.** közé vezetője, azon szent frigynek, melly a' mai nap' illy felek közt egész ünnepélyességgel kötöttet, eszközlője lehettem. — Engedje meg Méltóságod, engedjék meg a' tek. **KK.** és **RR.**, hogy ez ünnepélyes alkalommal legforróbb köszönetemet jelenthessem ki azon különös szívességökért, melly e' mai napot, a' köz

szolgálatnak szentelt életében örökké emlékezetessé teendi; legyenek meggyőződve, hogy a' távol kis testvér- honban is létezend egy rokon érzetű sziv, melly Békésnek, lelkes nemes-ségének, és szeretett főispánjának boldogságáért meg nem szűnik verni, és jövő sorsában legforróbb részt veszen.

Végezván beszédét a' nmélt. kir. Biztos úr, a' már hivatalába ünnepélyesen beigtatott mélt. főispán úr illy tartalmú beszéddel foglala el elnöki székét:

*Nagyméltóságú Gróf, királyi Biztos úr!
Tekintetes Karok és Rendek!*

Vannak mindenikünk' életében olly pillanatok, mellyek fölöttünk sajtászerű hatalommal uralkodnak; pillanatok, midőn mult és jövő, emlékezet és ohajtás egygyé olvadva, tündér kép gyanánt emelkedik a' lélekben; ünnepélyes szent pillanatok, midőn sziv és elme, a' helyzet' jelentőségétől elfogódva, alig talál szót, alig hangot a' megrázott kebel' érzelmeit nyilvánítani. És bennünk akkor bizodalom 's kétség, öröm és tündés, hála és tisztelet, vetélkedve küzd az elsőségért: és mi az érzelmi harc, e' vetélkedés közepett nem birjuk elhatározni, mellyiké legyen közülök az elsőség.

Illy állapotba hoz engem is a' jelen óra, midőn felséges urunk' legmagasb királyi kegyelménél fogva, e' nemes megye' főispáni hivatalára levén kinevezve, azzal nem egyedül a' méltóság' fényét veszem által, de nehéz kötelességeket is vállalok el: kötelességeket, mellyek polgártársaim' javára, ezerek' sorsának előmozdítására, a' köz boldogulás' terjesztésére,

jó és bal szerencse' körülményei közt egyenlő hűséggel és állhatatossággal teljesítendők.

Mélyen érzem e' kitüntetés' nagyságát, másfelől hivatásom' egész terjedelmét; de mélyen érzem egyszersmind, hogy én, ki eddigi nyilvános pályámon érdemet alig gyűjtheték, és hazaszeretetnél 's jóakarattal' iparkodásinál egyebet nem hozhatok, milly hálával tartozom felséges koronás királyomnak azon kegyelméért, hogy magas figyelmére méltatván szándékom' tisztaságát, eróm' csekélysége mellett is alkalmat nyujt legalább ezutáni szolgálattal bizonyíthatni be, hogy a' hazának, melyet őseink szent örökségképen hagytanak reánk, 's az isteni gondviselés annyi viszontagságon keresztül számunkra megtartott, 's melly épen e' miatt mindnyájunk' szerelmének eghőbb tárgya, 's nekünk unokáknak legdrágább vagyunk, — hogy mondom e' hazának, melyet fentartani, védeni, virágzásba hozni, tehetsége szerint mindenki köteles: egészen méltatlan fia nem vagyok.

De forró hálával tartozom ő felségének azért is, hogy hűségemre és kormányomra épen azon nemes megyét bizni méltóztatik, melyet én eddig is közelebbi honom gyanánt szerettem és szoktam tekinteni: nem csak, mivel születésem itten részesített a' kedvező szerencse' adományaiban; nem csak, mert e' vidéken atyáim' szelíd emléke lebeg körül: hanem mert e' határokon engem vérség és rokonság szívdobogva fogad ölelő karjai közé; 's mert hiszem és várom, hogy itt olly férfiak fogják egyesíteni velem a' közjóra intézett munkásságokat, kik példás buzgalom és nemes gondolkodás által eddig is polgártársaiktól tiszteletet 's becsülést érdemlettek; és mi-

vel azon keesegtető kilátás nyilik előmbe, hogy e' megyei nagy érdemű közönség, melly engem ezelőtt sem nézett a' maga tisztos körében idegen gyanánt, 's melly mai napon illy nagy számban szemlélhető jelenlétével örvendetes bizonyosságát nyújtja irántam viseltető hajlandóságának, — ezen, már eleve szívemnek olly igen becses hajlandóságot ezentúl is mindig egyetértő bizodalommal fogja gyakorolni.

Ha mind ez hála' és öröm' érzeteit fakasztja keblemben: mennyire van okom a' legméltóbb tisztelet' adóját Excellentiád iránt nyilvánítanom! sőt mennyire kötelességem nyilvánítani azt e' gyülekezet' koszorújában, mellynek fő dísze, fénye, Excellentiád! — Volna erőm és tehetségem, az igazság' leghűbb szavaival hirdetném Excellentiád' magas érdemeit, hirdetném a' király' és haza' javára tett szolgálatait: hogy mindenki élő példában lássa, mint kell munkálódni a' közjóért; lássa és tapasztalja, mint lehet fáradozni önmegtágadással, mint lehet párosítani nemes áldozatokat szerénységgel, embertársaink' boldogítására; és ne csak lássa, de érezze is a' valódi erény' örök becsét, mellynek birtokában legdicsebb jutalmát leli a' halandó, 's még a' sir' homályain is túlragyogva jótékony hatását az utókorra terjeszti. De én számláljam elő, nagy férfiú! hasznos működésid' hosszú sorát? — Ám tesznek felőled bizonyosságot hazánk' törvény- 's kormány-székei, mellyeknek olly kitünő tagja valál; tesznek nemes Csanád és Szabolcs vármegye' Karai és Rendei, kik nagy tiszteletben tartják személyedet és kormányodat; teszen bizonyosságot az egész ország és rokon Erdély, melly téged annyi hajlandósággal és bizodalommal ohajta 's megnyere közelebbi sajátjául; és tanúsítja műveltségedet, mikint a' külföld, úgy a' magyarság' tudós fiai-

nak társasága, kik kezdet óta egy lélekkel Téged kívántak 's választottak elnökjökül; eléggé tanúsítják jelességedet a' legfőbb egyházi 's világi fénypolczok, mellyeknek ékessége vagy; igazolja nem kevésbé maga a' mai alkalom is, midőn legkegyelmesebb urunk' fölséges képében, mint e' végre kiküldött kir. Biztos, eskümet 's legmélyebb hódolatomat elfogadván, engem e' nemes megye' főispáni székébe vezetni, 's annak egész közönségével szívben és lélekben, akaratban és cselekvésben egyesíteni méltóztatol.

'S ezekért fogadd kegyesen egyfelől az én legbensőbb hálamat, más részről pedig mindnyájunk' tiszteletét! — Fogadd ezek' zálogául ígéretemet: hogy e' napról, barátságodról és irántam bizonyított szíves közbenjárásodról, éltem' legszebb örömei közt akarok 's fogok megemlékezni; és szellemi képed ösztönül szolgáland az igaznak, jónak, helyesnek megválasztására, példányomúl a' követésre.

Nem hiszem hogy találkoznék, a' ki gyenge szavaimat hizelgésnek tartaná; sőt inkább meg vagyok győződve, hogy Irántad, ki bennünket származásoddal is nemzeti éltünk' egyik legdicsebb korára emlékeztetsz, midőn Szilágyi Mihályt ösödnek, a' Hunyadiak' vérét rokonvérednek mondhatod, mindenki azt érzi keble' melegében a' mit én, 's velem együtt ohajtja: Isten tartsa meg sokáig Excellentiádat a' legkedvezőbb erőben egészségben! 's valamint Excellentiádban most Erdély' kormányzóját, a' magyar nemzetiség' 's alkotmány' csüggedetlen őtalmazóját vagyunk tisztelni szerencsések: úgy mondjon Teleki József' nevére áldást az utókor, 's buzdúlva emelkedjék minden ivadék.

Vegyék a' legillóbb, a' legszivesb köszönet' nyilatkozását mind azon tek. nemes vármegyék' 's hatóságok' nagy érdemű Küldöttei, kik megbízatásuknál fogva köztünk megjelenvén, e' nap' díszét nevelik, nem különben minden rendű és rangú, osztályú és állapotú egyházi és világi vendégeink, kiket részvevő barátság hozott közénkbe. 'S mikint a' jó szomszéd nagyra becsüli szomszédja' hajandóságát, ki háznépéhez bajban és örömben egyiránt szives indulattal viseltetik: úgy mi is különös becsben tartjuk 's viszontisztelettel fogadjuk a' figyelmet, mi szerint mai közgyűlésünket, 's ha szabad mondanom ünnepünket, megörvendezteték.

Miután így a' tisztelet' 's hála' tartozásait, mennyire csekély eróm engedé, leróni igyekeztem; későbbre hagyva bár, de azért egyenlő bensőséggel intézem szavaimat a' tek. KK. és RR. összeségéhez.

Tekintetes Karok és Rendek!

Jellemző tulajdona volt az mindenkor a' magyarnak, hogy hazáját nemes büszkeséggel szeresse, polgári alkotmányáért 's nemzetisége' föntartásáért bármi nehéz áldozatokat is elviselni kész legyen. Mert mióta keleten fajától elszakadván ide költözött, 's e' boldog földet megszállotta, az addig folytatott ingatag élet' változatos eseményein eléggé megtanulható az állandó telepedés' áldásait; miknek azonban csak úgy szerezhethet vala elegendő biztosságot, ha szomszédihoz békeszövetkezések által simúlva, de midőn a' szükség kívánná, minden ellenséges támadást is megállva, méltónak bizonyítsa magát a' több

europai népek' rokonságába vétetni föl, mellyekre akkor, a' dúló népvándorlások' csilapúlt zivatarai után, a' társasági rend' vidámabb napja derült.

Ily körülmények közt tevé le a' magyar, köztársasági jobblétének talpkövé. Letevé pedig azt védistene' sugalmából mindjárt eleinte olly szerencsésen, hogy az alkotmány nem csak erős kapcsolata lön a' nemzetnek összetartásra, hanem szilárd menedéke is, mellynek jótékony ótalma alatt koronkint nyugván és fejlődvén, erkölcsében és szokásiban mindinkább szelidült; 's midőn így bajnoki déleztségét a' műveltség' malsztival polgári erénynyé változtatá: akkor egyszersmind alkotmányát is az idő, jobb tapasztalat, 's beállott viszonyai' kívánathoz czélszerűn illeszté a' nélkül, hogy azt alapjáig valaha fölforgatta, vagy annak szerkezetét lényegében szétrombolta volna.

És fölemelkedék ez alkotmány, a' hajdankor' színében és szellemében, mint regényes vidéken uralkodó magas goth-épmény; és emelkedék belsejében a' szent oltár, hol isten' dicsőítésével a' nemzetiség' szent lángja lobogott, törvény és igazság' fénysugáriban. És e' dicső alkotmányhoz, mellynek jó hire mindinkább terjedett: sok idegen járul vala jobb lét' vágyaiban 's maga-megadás' érzelmivel: befogadtatást kért és nyert; 's hódolván a' buzgalomnak, melly e' haza' lakóit lelkesíté, összevegyült a' nemzettel, és munka, ipar, szorgalom által tevé a' tömeget élénkebbé; 's a' ki közülök eltanulá új honának nyelvét, átvevé erkölceit, megkedvelé szokásait: az viszonzeretet' 's becsülés' kötelékivel szorosabban csatolták a' társak' egyeteméhez — és boldogult.

Azonban ember' mive esedékeny és romlandó. Az idő' hatalma, melly semmit sem hágy érintetlen a' nap alatt, úgy a' nemzeten átvonult rázatások újabb még újabb rést ütének az alkotmányon; mialatt azok is, kikre annak sérthetlensége vala bizva, 's kik belsejének választott őrei voltak volna, vagy elhanyagolák a' szent tüzet, vagy átkos kezekkel köz viszálykodás' elgyújtására fordíták. 'S jöttek azonfelül nehéz borúlatok gyanánt a' tatár, török' vad csordái, és más ellenségek; 's évek', mondhatni századok' hosszú során pusztítva dühöngtek a' magyar földön, legbajnokabb fiainak vérént ontva; 's a' magyar nép' gyámoltalanul maradt száz még száz ezreit rablánczokon elhurczolva. — Népek emelkedtek, népek szálltak alá ez időben; és nemzetünk is folytonos szenvedésitől meglangasztva, több ízben állott közel a' kimuláshoz. 'S nem csak bel 's kül harcok' vészei fogyasztának bennünket: e' vészek után „*segnitia cum otio intravit, fere amissa virtute pariter ac libertate.*“

De örök hála a' mindenhatónak! ki országok' 's népek' sorsát igazgatja, — annyi küzdés, annyi viszontagság mellett is megmaradánk. Mai napig éljük annyiszor háborított nemzeti függetlenségünket; mai napig éldeljük a' bel és kül viharok ájtal megszaggatott polgári alkotmányunkat: éljük és éldeljük azokat kegyelmes királyunk' legszelidebb uralkodása alatt, kinek bölcs és igazságszerető kormánya olly nagyon hajlandó minden útat és alkalmat nyitva hagyni előttünk, sőt mindenben segédkezett nyujtani arra, hogy a' vert sebeket megorvosoljuk, 's a' közhaladás' ezen korszakában, midőn a' világ' sok népei még csak keresik 's találgtják polgári biztosb élendésök' alap-

ját: mi magyarokúl ezer évü alkotmányunkat kijavitva, nemzetiségünkben föltisztúlva és erősödve, mint szellemi úgy anyagi obblétünket kifejtessük és elérjük, 's mintegy újjá születvén méltók legyünk a' többi művelt nemzetek' sorában állani, képesek azokkal ismét versenyt futni.

Úgy hiszem tek. KK. és RR. ! hogy azoknak, miket felhoztam, sem vitatására, sem bizonyítására szükségem nincs. A' ki kételkednék, pillantson végig nemzetünk' történetein: 's az első magyar vezér 's nép közti alapszerződés' alkotásató mai napig igazolva találandja a' mondottakat.

Mennyire őrizte, 's mi ovatosan őrzi nemzetünk alkotmányos szabadságait, tanúsítják egy felől szakadatlan rendben a' koronázási oklevelek, más részről a' törvényhozás' eredményei. De ugyan ezek tanúsítják egyszersmind, hogy a' magyar, valahányszor szükségét belátta, tudott engedni a' körülmények' követelésének, 's a' korszerű javításokat nem csak elfogadá, hanem polgári alkotmányának védpaizsa alatt, alkotmányos úton, alkotványos eszközökkel még maga sürgeté. Erre az 1791-diki országgyűlés világos példát nyújt, 's kitünő új időszakot képez. És tisztulásunk' napjai bizonynyal korábban állottak volna be, ha az akkor egymást rohanva felváltott világtörténeti esetek' súlya ránk is nyomról nyomra nem nehezül. Ezek' multával beállván a' béke és nyugalom, nemzetünk is föleszmélt zsidbadásaiból, 's már 1825-ben erőteljes jelenségeit adá nemzetisége' 's alkotmánya' tisztább szeretetének. Ugyan így 1830-ban. — De a' társasági újjászületés' nagy munkája „az ősi alkotmánynak épségben tartása mellett“ az 1791-ben kitűzött szabályok' nyomán, 1832 —

1836-ban vevé kezdetét. Mi történt, mi létesült a' közelebb mult 1840-dik évi országgyűlés által? nem szükség egyenkint előhordanom. Tapasztaljuk, mi hév, mi buzgalom emelkedik mindenfelől: mintha mindenki' lelkében azon húr penditetett volna meg, és rezegne vissza, mellyhez legmagasb, legbecsesb érdekei csatolvák. És általános a' mozgás, a' törekvés valami jobb után. Erő erőhöz csatlakozik; egyesület egyesületre, vállalat vállalatra keletkezik. Lelkesülés, magasztaltság mutatkozik nem csak a' közügyek' helyein, de társaságokban, sőt házi körökben is: mintha mindenki minden különbség nélkül, fölhivatva érzene magát tetteleg venni részt az igazgatás' dolgaiban, és megbizatta, sőt kötelezve a' népszerűség' 's nyilvánosság' minden eszközeivel a' haza' szellemi és anyagi jobb-létét siettetni. — Azonban e' buzgó törekvések, mind a' mellett hogy örömmel töltik el hazafi kebleinket, 's nagyra bátorító ígéretekkel táplálnak a' jövőndő iránt, képesek aggodalmat is gerjeszteni: részint mivel egyben-másban talán igen is buzogva nyilatkoznak; részint mert annyi teendő, olly sok igazítandót látunk egyszerre magunk körül, hogy tűnődnünk kell nem csak a' fölött, mihez fogjunk előbb, mihez utóbb? de a' fölött is, mikép kezdjük, mint folytassuk, végezzük ezt és amazt legsikeresebben a' nélkül, hogy erőnket ismét megoszszuk, ferde útakon elgyengítsük, vagy ellenkező hatások által végre megtompítsuk hasztalanul, 's még talán kárunkra elvesztessük? a' mi pedig annál nagyobb figyelemre méltó, mert ország' és nemzet' állapotja forog kérdésben, 's azzal együtt milliók' sorsa! minek sem könnyelműség, sem hirtelenkedés állandóságot nem szerez, hanem hosszas tapasztaláson épült józanság és nyugodt megfontolás.

Az ifjúság' szép korában, midőn élet's világ olly vidámon lebeg előttünk, 's valóság és tünemény olly bájoló színvegyületben olvadoz, és a' szív, még nem csalatva reményeiben, végtelenre terjeszkedik vágyaival: be boldognak hiszi magát akkor az ember! — Minden tárgy kedves előtte, ha kecsegteti; 's azt jónak is véli, mert kecsegtető. Valamerre tekint, e' föld mindenütt olly gyönyörű, és csak magunktól függ azt édenre varázsolni. Forró vére, hevült képzelete magasítja érzéseit, szeretne mindent boldogítani maga körül, szeretné az egész emberiséget kebléhez szorítani. És fölragyog előtte a' dicsőség' temploma, melly kinek-kinek nyitva áll: és a' sóvárgó lélek nem lát akadályt, sem nehezséget oda juthatni; vagy ha lát is, legyőzhetőnek tekinti. — De a' fiatalság' napjai mulnak; beköszön az érettebb kor tapasztalásainak hidegével, 's kiméletlenül rongálja egymás után a' virágokat; arany föltételeink a' komoly valóságon széteszlanak, 's mindinkább átlátjuk, miképen az élet a' maga közelebbi viszonyaiban nem az, minekjámbor hiedelmünk tartotta. Szomorúan látjuk át, mennyire csalatkozánk. „*Scilicet sublime et erectum ingenium pulchritudinem et speciem excelsae magnaue gloriae vehementius quam caute appetebat. Mox mitigavit ratio et aetas: retinuitque, quod est difficillimum, ex sapientia — modum.*“ — Igen is, tek. KK. és RR! bölcseségi szertartás legbiztosabb szabálya tetteinknek. Okos magamérséklés az emberi méltóság' koronája. Az ész az a' csillag, melly minket vezet. Szerencsés, ki azt követni jókor megtanulta! ki jókor el tudván különözni szint és valót, megismeré a' dolgok' becsét. Minél tovább vizsgálódik, annál tisztábbak fogalmai önmagáról 's másokról; annál helyesebben tudja méltánylani az érde-

met. — És szerencsés, ki nem szive' rovására, vagy épen áelki nyugalmának vesztével józanodik! megtartva 's hiven lpolva mindvégig keble' kincsét, cselekvése szüntelen ama' szent forrásból fög ömleni, honnan a' való, a' szép 's jó meriti ellenállhatlanúl győző erejét. Habár gyakran kell is akadályokkal szembeszállania, szellemi és erkölcsi függetlensége által kivivja az élet' 's emberi rendeltetés' legszebb diadalát; nem áldozza fel kénynek 's világi mulékony javakért a' boldogító önérzetet, — nem úgy, mint az érzékiségben elmerült gyáva sereg, mellyet földi szükség, a' pillanat' édeletének eseményes föltételei jobbra is, balra is egyiránt hajtanak.

Az illy férfiú 's a' hozzá hasonlók örülve a' közhaladás-son, melly az emberiség' fejlődésének mulhatlan következménye, midőn a' békés átalakulás' munkájában részt vesznek, tova minden vakmerő elbizottságtól, tova minden szükkeblüségstől, annak áldásait megfontolatlanúl koczkáztatni nem fogják. Számot vetve önerejökkel, de számot vetve a' körülményekkel is, gondosan választják meg a' teendőket; az újat csupán azért, hogy a' réginek lépjen helyébe, az idegent csupán azért, mivel maga honában diszlik, határaink' éghajlata alá okos előreszámítás nélkül áthozni, vagy épen erőtetni nem fogják; jól tudván, hogy minden föld sajátmű tenyészettel, minden nép, különösen a' magyar, sajátságos lelkülettel bir; jól tudván, hogy alkotmányi rendszerünk formák' szövedéke, miket pusztán nem mellőzhetni el magának az alkotmánynak csorbulása, sőt megrendítése nélkül; jól tudván, hogy mikint egyes ember boldogulásra törekszik, úgy törekszik arra minden nép, minden köztár aság. Des valamint az egyes ember abban keresi és találja boldogságát, ha lelki testi tehetségeit okszerűen,

fokonkint, összehangzásban fejtheti ki, ha szellemi és anyagi tulajdonát maga' javára lehetőség használhatja, ugyan a' szerint köztársasági létünk' és boldogulásunk' földadása is e' kettőben rejtezik: „fönmaradás és kiemelkedés“ — fönmaradás nemzetiségünk 's alkotmányunk által; kiemelkedés nemzetiségünk' 's alkotmányunk' erejével. — Ha ezeket igaz hazafiakhoz illőn teljesítendjük; ha nemzetiségünket 's alkotmányunkat az önzés', a' hiú nagy-ravágyás' esábitó ingereitől szabadon, de szabadon a' makacs túlságok' lázongásitól is tisztábbra és tisztábbra emeljük: akkor bizton tekinthetünk a' jövőre, — bizton várhatjuk e' szép haza' fölvirágzását, jólétét, boldogságát.

A' mi engem illet, polgári hivatásom ez: hogy hazámnak hű fia, királyomnak hű alattvalója, e' nemes megyének hű kormányzója, 's hol a' szükség úgy hozza magával — hű védje legyek. Nagy és terhes kötelességek; de isten' kedvező segélyével, 's a' tek. KK. és RR. lelkes közremunkálásával ebbeli tartozásimat is talán megközelíthetem. 'S úgy fog itélni felelőlem a' jelen és jövő kor, mint én azokat legjobb meggyőződésem szerint minden alkalommal teljesíteni kívánom.

E' beszédre Novák Antal első alispán úr, mint jelen alkalomra végzésileg megbízott szónok, kir. Biztos úr ő kegyelmességéhez és a' mélt. főispán úrhoz intézett következő válaszban tudatá a' megyebeli Rendek' érzeteit:

Nagymélt. Gróf, erdélyi Kormányzó's kir. Biztos Úr!

Méltóságos Gróf és Főispán Úr,

Dicső hazafiak!

Békés megye' nyilvános akaratja adá nekem át a' szónoki tisztet; — nevében itt mai ünnepélyünk' alkalmával Kegyelemességedben a' beigtató királyi Biztost, — Nagyságodban pedig a' beigtatott Főispánt kormánya' jelen első pillanatában, sziveink' forró érzete szerint, üdvezleni.

Teendem is ezt, szerénységet bántó hizelgés nélkül.

De bocsánatot! hogy előbb a' haza' — mint közös jó anyánk' — érdekében mondjak néhány szerény szót korunk' jelleményes mozgalmainak irányáról és összefüggéséről. Tudom újat, fontosat nem mondandok: de jobban esik honszerelemtől telt keblemnek, ha ennyi lelkes, ennyi nagy hírnevű hazafiak'

diszkoszorújában, millyet e' szent helyen ma egybefonva láthatok, csak némileg is kimutathatom, hogy kívánatink már nem csupa jámbor ohajtások; hogy a' békés haladás' eszméje Vesztá' szent tüzeként kormány és nemzet által egyiránt őriztetik és több már homályos sejtelemnél, hogy a' magyarnak — jövődője van! —

Századok multak el e' hazában tettlen; és nincs, ki a' leélt kornak, kivált a' népérdekek' ellenébeni mulasztásait tagadhatná.

Am de fátyolt e' keserítő multakra! — Felkölté már nemzetünket is százados álmaiból érdekeink' helyesb, tisztultabb felfogása. És azon szent kötelességhez, melly hajdan a' felkelés' jeléül országunkban széthordozott véres kard' szemléletére, a' király és haza' jusiai' és függetlensége' megátalmazására hívta fel a' magyart, és mellynél egyéb kötelességet a' dúló harcok' szünetlen viharai között nem is igen tanult ismerni; ma már annyi szörnyü véráldozatok után helyre állított közbéke' áldásai között egyéb kötelességek is társultak, u. m. virágzásra emelni a' hazát; kifejteni a' nemzet' szunnyadó erejét; ösztönt adni a' szorgalomnak; és tenni mindent a' hon' elhanyagolt nyelvéért és viszonyaiért.

Nincsen a' változásoknak olyan neme, melly legalább a' szokatlanság' bajait ne éreztesse azokkal, kiket a' változás veszteglő helyzetekből kiemelt, és új kötelességekkel felruházott. Azonban sem ezen bajak, sem a' sértett magányérdekek' mindinkább ébredező zaja, többé nem vala képes ama' békemulasztos kötelességek' teljesítésétől a' nemzetet visszajeszteni.

Az okok' győző ereje, és az igazság' hatalma kivívta atyáskodó kormányunk előtt is már a' hiányok' pótlásának, és javítva változtatásnak korszerű szükségét, — kivált mióta nemzetünk' nagyszerű igényei felett törvényszabta időkben szabadabban, gyakrabban tanácskozhatott; és mióta főkép a' vélemények' különbségéből származott elmesurlódásoknak többé nem a' haladás' ösztönének elfojtása, hanem érdekeink' kölcsönös és szenvedélytelen felfogása van üdves, és egyedüleges czélul kitűzve.

Igy lón, hogy törvényhozásunk tágasabb munkássági körbe emelkedhetve, nemzeti állapotunkba már több új institutiókat illeszthetett bele, mellyeknek némi egyes viszonyok estek ugyan áldozatul, de az összes nemzetre belőlök csak jótétemény aradozott.

A' törvényhozái szabályoknak bizonyára egyik legbőlsebbike az: „hogy a' népek' alkotmányához javítva csak ráspolylyal szabad nyulni, fejszével soha.“ — És ezt törvényhozásunk sem vesztette el soha szeme elől; de azért halaszthatlan javító törvényeket áldozat nélkül létrehozni, még sem vala képes; — sőt itt sem leheté elhárítania: mikép új törvények' kíséretében, kivált midőn azok gyökeret vert régibb megszokásokat törülnek el, nyomban egy neme a' békétlenkedésnek, forrongásnak ne következék.

Illyen forrongások nemzeti életünkben is mutatkoztak, egészben véve mondhatni eddig kevés rázkódtatással. — Pedig hol új intézvények' életbe lépésének crisisein a' nemzet szerencsésen átvergődik; ott bizonyos, hogy törvénye' alkotásában

ovatos a' nemzet, és nem mulékony ösztön rejlik benne a' javítás' megtett első nehéz lépését folytatni.

Ne hagyjuk tehát nemzetünk' ovatossággal teljes fogékonyságát munkátlan enyészni; ne hagyjuk többé e' szerencsés kezdetet félben! És ha bár urbéri viszonyainkat elrendezve, hitelünket törvény által megállapítva, századokra kiható iparintézeteket sebes haladással megkezdve látunk is; habár örömtelven szemlélnénk, mikint a' hang, mellyen urunk királyunkhoz szólhatunk, mellyen törvényeink felettünk varázs-erőt gyakorolnak, immár kedves anyai nyelvünk' báj hangja: még azért kifejlésünket, iparunkat, nemzetségünket azon magas fokra, mellyre annak jutnia kell, felemelkedettnek ne gondoljuk.

Egyes institutiók, ha még oly üdvesek is, teljes jótékonyságúak csak akkor lehetnek, ha a' többi institutiók is azokkal illedékes öszhangzásba hozatnak.

És ezen öszhangzásba-hozás, ez, — ez azon nemzeti roppant feladás, mellyet elég körültekinteniünk, hogy tisztán láttassa velünk, mennyi minden áll még teendőink' sorában! — Ez az, mivel szabadabban működő, és immár a' közvélemény' kibontakozásának is tágasb tért nyitott időszakai sajtónk élénken foglalkodik. — A' sajtónak engedett jelen szabadabb működése pedig ismét az, melly valamint egy részről mindenkit tökéletesen meggyőzhet a' felől, hogy bölcs kormányunk' változhatatlan feltétele, gondos figyelemmel kísérni a' nemzet' megkezdett kifejlődésének haladó lépteit, és kormányzását azokhoz mérsékelni: úgy más részről szinte csak a' sajtó az,

melly, miután annál már a' vélemények' minden árnyékatai képviselvék, és sorompóba is léptek, képes egyedül a' kor' kérdését értelmesen megvitatni, tartozkodás nélkül feltárgyalni, fonák oldalait kimutatni, a' visszaéléseket napfényre idézni; és így végre egy tisztultabb közvélemény' felköltése után, szerencsésen elhárítani mind azon számtalan csalódásokat, gyakran elhibázott számolásokat, és azon félszeg helyzetet is, mellyben előleges kifejtések nélkül irányt és eszközt minduntalan tévesztve, czélt ritkán értünk, — kárt sokat szenvedtünk.

Előleges kifejtés, kölcsönös értesülés tehát az ösvény, melly tárva áll előttünk, és a' mellyen békés de szilárd indultalattal járva, teendőink' sorozatára, végre pedig intézvényeink' összhangzására is bizonyosan rá találандunk!

Miről is mai napunk' örömei közt előljáróban ennyit mondani e' hazafias gyülekezetben, nem tartottam feleslegesnek.

Most pedig, Nagyméltóságú Gróf, erdélyi kormányzó és kir. Biztos Úr! Kegyelmességednek sietek lefizetni a' hála' és tisztelet' tartozó adóját. — Nem udvariság, nem szokás, hanem való érdem iránti hódolás az, mi nekünk arra ösztönt ad.

Jobbágyi háladatossággal vesszük mi felséges urunknak e' jelen fényes gyülekezet által diszesített örömnünpre okot adott királyi kegyelmét. Mint urunk' királyunk' biztosa és képviselője, Kegyelmességed immár Békés megyének Rendeit és népeit ohajtva várt kedves főispánjokkal ősi szertartások

szerint hittel, és kölcsönös kötelezések által törvényesen egybekapcsoltat.

Nem titkolhatjuk mi abból származott őszinte örömünket, hogy felséges urunk, Kegyelmességed által nyújtja nekünk azon ajándékot, melly a' nyújtónak minemúsége által még becesebb kincsese vált.

Virágzott a' tizennegyedik században már e' hazában a' G a r á z d a' név alatt egy régi magyar család; melly utóbb két ágra oszolván, egyik meg tartotta ős nevét, másik, S z i l á g y i' nevezetet vön fel. Ez ág' szülöttje volt ama Szilágyi Mihály is, kit történeteinkből mint haza' gubernátorát ismerünk, és ki Hunyadi Mátyás unoka-öcsésének trónra emel tetésével a' magyar névnek egy dicső korszakot szerzett. — A' G a r á z d a' néven maradtak közül J á n o s, Bátori István lengyel király' hadi vezérei között első helyet foglalt. A' T e l e k i e k' közül M i h á l y' volt az, kinek fáradhatatlan buzgalma által sikerült Erdélyt hosszas elszakadás után a' magyar királyi ház' kormánya és ortalma alá visszahozni; és azt a' török' lealacsonyító járma alól kimenteni. — Ez lón római szent birodalombeli gróffá; ez lón utóbb Erdély' gubernátorává; végre pedig Tolcsvánál az 1690-dik évben mint hős halt meg királya és hazájaért! — T e l e k i J ó z s e f' koronaőr volt hazánkban és ugcasai főispán; tudományának nagy hire és becsese a' külföldön is méltánylásra bámulásra talált. — Ennek testvére T e l e k i S á m u e l' erdélyi fő cancellár és bihari főispán volt. E' derék két testvérhez Békés megyét is kedves emlékü közlebbi viszonyok csatolták; mert előbb J ó z s e f', utóbb S á m u e l' is legjelesebb főispáni helyetteseink' sorában tündöklöttek, és

tiszteletünk' méltó tárgyai valának. Végre Teleki Lászlóban, Kegyelmességed' szeretett atyjában, ki somogyi főispáni helyettes és királyi táblai báró volt, egy lelkes magyart, és buzgó hazafit birt a' két testvér hon.

Ragyogó képek ezek a' multakból, melyeken mint lángkeblü művész az előtte függő jó példány' látásán fel lehet melegülni minden igaz hazafinak. — Nagy ősoktól való származás gazdagon kamatozó tőke ott, hol önnön parányiságunk azok' nagyságára nem borít homályt. — Ám de Kegyelmességed ama lángkeblü művészkint jó példányai' látásán felmelegülve, mestereit is már felülhaladja.

Politikai jártassága, és hivatali képessége immár a' testvér hon' országos főkormányára juttatta. Tudományossága a' szerencsésen létre hozott magyar tudós társaság' elnöki székebe emelte, és nevének az irodalom' mezején köz tiszteletet szerzett. — Hűsége, hazafisága, királynak és honnak egyiránt hasznos szolgálatokat tón; mik közül nem lehet a' vallás' fontos ügyében közelebbi hongyülésünkön lelkes hatással tettekre is hálátelten nem emlékezmem.

Büszkélkedve valljuk tehát mai ünnepünket Kegyelmességed' kir. Biztos-képeni jelenléte által országosan dicsőítenek, ránk nézve pedig feledhetetlenül kedvesnek.

Fogadja annakokáért mindenek előtt Kegyelmességed, mint felséges urunk királyunk' képviselője, jobbagyi alázatos hódolatunkat, mellyel legjobb fejedelmünk' hazánk' boldogítása körüli munkálodását, különösen pedig megyénkre kiterjesztett atyai gondoskodását, im e' helyen is nyilván megháláljuk!

— Fogadja Kegyelmességed hazafiúi érdemei iránt vonzó igaz tiszteletünk' kinyilatkoztatását, és tartozó szives köszönetünket, hogy magát országos foglalatosságai' köréből kiemelvén, e' királyi követségnek messzeföldöni végrehajtásával bennünket megörvendeztetni méltóztatott. — Fogadja végre szives szerencse - kívánatinkat, mellyek' kifejezésére Erdélyország' fő kormányzói hivatalába lett közelebbi felemeltetése nekünk itt ohajtott nyilvános alkalmat szolgáltat.

Sok várakozás, sok remény csatlakozik Kegyelmességed' e' dicső felemeltetéséhez, most kivált, midőn a' két testvérhaza' egy egészebe forrasztása nemzeti emelkedésünk' feltételei' majdnem legfőbbikének országosan kimondatott, és állandóan szorgalmaztatik.

„E' két ugyanazon szent koronát alkotó ország — úgy mond a' jelen erdélyi országgyűlésnek elnöke, tartalomdús megnyitó beszédében — mellynek áldott földét atyáink közös erővel, 's egy patakka' elegyült vérrel szereztek, mellynek lakóit nyelv, alkotmány és nemzetiség' erős kapcsolai lánczolják egybe, különböző érdekekkel nem bírhat.“

Osztja ezt bizonyára Kegyelmességed is, és kétségen kívül meg fogja tudni adni Erdély' magasztos érzelmű fiainak az ösztönt, mellyre a' keblekben rejlő isteni szikra még várni látszik.

És ez az, mit mi befejezőleg nyíltan Kegyelmességed' nagyszerű feladásai közé sorolunk. — Ez azon erős meggyőződés, melly Magyarországon keresztül fő hivatali állásáig Kegyelmességedet Erdélybe kísérte, és innen ismét visszaki-

sérendi, — azon szíves ohajtásnak társulatában, hogy a' mindenható számos évekig éltesse, és e' két hon' egyesülése' érett gyümölcseit élveznie is engedje!

Méltóságos Gróf, szeretett Főispánunk!

Teljesített kötelesség, és nemes törekvések' önérzése e' megye' Rendeinél a' közelebb leélt küzdés' napjaiban is nyugalmat tenyésztett.

Municipális szerkezetünknek saját törvényes feladásai közé tartozik: itt korlátlan vágyak' kitörésének emelni gátat, — ott menedéket nyújtani az érdemnek, szabadságnak és hazafiságnak; majd szunnyadó erőket ébreszteni fel itt, — amott pedig ábrándos politicalai képek utáni kapkodásoknak venni elejét.

Es e' törvényes kötelességeit Békés megye megértette; a' lélekvásárlás' és gyanusítás' vészes szirtjei közé hozatva is, szilárd következetességgel teljesítette, szerény kérdéssel mondhatom, honunk', királyunk' észrevehető tetszésére! —

Üdvözlöm tehát Nagyságodat főispáni székében, nem csak a' teljesült köz ohajtás, hanem a' teljesített hazafiúi kötelességnek is öntudatos érzelmeitől felmelegült kebellem! — Azon szívemelő nemzeti élvezetek közé számítom pedig az üdvözlések' e' ritka nemét, mellyek nyilvános megyei életben nem szoktak hatástalanul elenyészni, kivált midőn, hála koro-

nás fejedelmünknek! főispáni székünkben olly hazafit üdvözlünk, kiben erő, képesség, tiszta akarat elég van, kimutatni a' szirteket, miket gondosan kerülni szükség, hogy a' közjó' ohajtott révpártjait szerencsésen elérhessük.

Mi emberek értelmi eszméletekre lévén alkotva, nekünk csupán a' jelen pillanathoz ragaszkodni, és a' multat szem elől elveszteni soha sem tanácsos. Hogy tehát a' jelennek több diszt szerezve, egyszersmind a' jövőre kiszámított hatással munkálódhassak, legyen szabad itt is a' multak e' üdves emlékét felidézmem.

Koploni a' nagy ős, ki atyáinkat az' ígélet' földére kivezélni segítette; kinek nemzetsége már e' haza' megtelepítésekor a' főbbek' sorában állott. — Ettől veszi régi törzökös magyar származását a' Nagy-Károlyi grófi ág. Számtalan mezei vannak édes hazánknak, mellyeket e' nemzetség' bajnok sarjadéki vérékkel festettek. Hősi tetteik történeteinknek estek sajátúl, 's azokban lelkesedést ébresztőleg vannak beírva. Károlyi Sándor lön első gróffá; ama másfél század előtt dühöngött pártos háborúk' lecsendesítésében felszámíthatlanok' érdemei. Ferencz, mint királyi főasztalnok, jeles hős, és hazafi volt. Antal, fénye marad mindig a' Károlyi-háznak, szintűgy mint honának; ő aranygyapjas vitéz és a' magyar testőrző sereg' kapitánya volt; és mind katonai, mind polgári pályáján a' kor' kitűnő emberei közé tartozott. — Ennek fiát, Józsefet, Nagyságod édes atyját, nagy királynénk ezen Békés megye' főispánjává már születésekor kinevezte; de nagykorúságot ért éveiben ismét csak Szatmár (melly már nyolcza-

dik főispánját tisztelé benne a' Károlyi-házból) igtatta főispáni székébe. A' kérlelhetetlen halál által az élők közül már férfi korában ragadtatván ki, érdemei közé tudja most a' magyar nemzet, hogy Károlyi István, Károlyi Lajos, Károlyi György, nemes grófok, az ő fiai!

Telve nemzeti törekvésekkel, — telve a' magyar név' tekintetét, és honunk' javát előmozdítani buzgó érzelmekkel, tettleges és nagyszerű áldozatokkal járult már e' három jeles testvér hazánk', nemzetiségünk', anyagi jobb létünk' újabb irányú kifejesztéséhez.

Nagyságod különösen megértve korunk' azon lelkes emberét, kiről öröm nyilváníthatnom, hogy suly alatt is naponta nő ereje, és közrehatásával folyvást dús gyümölcsöket érlel a' hazának (értem gróf Széchenyi Istvánt); Nagyságod mondom, különösen a' magyar tudós társaságnak ezzel együtt lőn örök hírű, első rendű alapítója. Nagyságod az egyesületek' hasznos, és hazafias szellemét felfogván, azt páratlan bőkezűséggel folyvást gyámolítja; a' magyar gazdasági egyesületnek pedig jelenleg is hazafi buzgósággal teljes elnöke. — Nagyságod mint szatmári követ az 1830-dik évi ország' gyűléséről küldőinek hazafiúi lelkesedéssel tett jelentésében remekül jelelte ki a' nemzetnek teendői' sorozatát; az utóbbi országgyűléseken pedig, szinte meleg részt vön a' nemzet' életkérdései' szerenésés feloldásában. —

Hol a' haza' emelkedése van munkássági feladásául véve, és illy nemű előzmények teszik azt kétségtelenné: ott bizodalom tenyészik; ott a' kormányzó és kormányzottak közötti köl-

csönös jó viszony szintúgy biztosítva van, mint a' köz ügy' gyarapodása.

Nekünk itt a' pogány' járma alóli kimenekülés után (1715-dik évben) első főispánunk gróf Lövenburg volt. — Ezt báró Harukker János, majd fia b. Harukker Ferencz követték; kiknek leányágoni utódjai, Nagyságod' családját is azokhoz számítva, megyénk' legfőbb diszei, hazánk' jelesebb fiai közé tartoznak! — Továbbá Andrásy. — Ezt követve pedig Nagyságod' édes atya említett kiskoruságában, — két Zichy, a' mondottam két Teleki, Skerlecz, és báró Orczy József kormányozták e' megyét főispáni helyettesképen. Végre közelebbi derék főispánaink Lovász Zsigmond, Horváth Zsigmond, báró Bedekovich Ferencz, és Láneczy József voltak.

Megnyesték ezek itt a' jobbagyi hűség' és polgári erényesség' üsvényét, mellyen immár bizton járhatni, és mellyen e' megye vészes kísérletek között is önerejéből fen tudá magát tartani; — most pedig Nagyságod' bölcs vezérlete alatt azon, ama' közös czélul kitűzött hűség' és erényesség' boldogító irányában, még biztosban reméll haladhatni.

És e' bizodalom az, mellyet Nagyságodnak Békés' Karai és Rendei rokon érzéssel, tisztí-kara mély tisztelettel, népe tartozó alázatossággal, ime általam, nyilván felajánlanak, ösztönzés nélkül elibe visznek. — E' bizodalom az, mellyel megyénket átalában, és egyedenként, gazdagot szegényt egyiránt, Nagyságodnak ótalmába, gondoskodásába, igazságszeretetébe ajánljuk. — Szolgáljon e' bizodalom hű ragaszkodásunk', szeretetünk' tiszta zálogául. Könnyitse az, a' nemzet' igényle-

teivel naponkint súlyosodó főispáni gondok' és kötelességek' terheit. És valósítsa ama' kormányra neveztével megyei életünkre nézve fényesebb korszakot jövendőlk' számos jóslatait! — —

Kedves szomszédink! és több távolabb hatóságokból 's testületekből, mai ünnepünkre fényt árasztva megjelent drága véreink, és hazánk' fiai! — Önök tanúi e' nyilvános kapcsolatnak, mellyet hazafiak hazafival, kormányzottak kormányzóval tőnek most itt felséges urunk' királyi Biztosának kedves jelenlétében. Tanúi a' bizodalomnak, tiszteletnek és reményeknek, mik azon kapcsolathoz köttetvék. És hiszem, — erős hittel hiszem — tanúi leendének majd a' sikernek is, melly ebből királyt, hazát kielégítőleg ömledez ki sík téreinkre, — onnan akadálytalanul hazaszerte is elszivárogható. — Önöknek egyébiránt azért, hogy ünnepünket beeses megjelenésökkel diszesíteni méltóztattak, nyilvános és hazafias köszönetet mondok, — örvendve a' jó és szép alkalmon: jobbainkat kinyújthatni önöknek, a' hon' ügyébeni szorosabb egyesülésre!

Végre kimondom, mit közönségesen ohajtunk, tudnillik: hogy Nagyságodat, szeretett hölgyével *), nyelvünknek, nemzeti szokásainknak ama' bájos terjesztőnéjével, és három fiával, mint a' haza' szintannyi zálogival, tartsa a' mindenható sok évekig boldogságban, szerencsében! —

*) Emelé az egész ünnep' fényét, öröm- és kellemeit mélt. gr. főispán úr' hazaszerető 's magas érzelmű hitvesének, szül. Zichy Karolina grófnőnek, igen diszes hölgy-koszorútól körülvett bájos jelenléte. Alkalmat nyujta ez a' megyebeli KK. és RR. nek a' grófnő

íránt viseltető tiszteletüket is, mindjárt máj. 16-kán a' diszmenet utáni üdvözlések' végeztével, egyetemes udvarlásban első alispán úr vezérlete és szónoklata mellett kinyilatkoztatni, illy köszöntő beszéddel:

Méltóságos Grófnő!

„Azon boldogító ritka erények, melyek a' gyöngéd érzelmektől hullámzó női keblet mindenért, mi a' haza' emelkedését érdeklí, meleg és buzgó részvételre gyulasztani képesek, Nagyságodban feltalálhatók. — Nagyobb dicsére is válnak ezek, mint bármí drága ékszerek' fényes ragyogványai!

És ennek bizonyos tudata az, Méltóságos Grófnő! mi Békés megye' velem ide jött tagjait Nagyságodhoz, mint hön tisztelt főispánunk lelkes hölgyéhez, udvarló tisztelekedéssel való járulásra önkényt rábirta.

Vegye Nagyságod szíves köszönetünket közénkbe lejöveteléért. Nevelje bájtelí nyájas, hönias viselete beigtatási ünnepünk' díszét 's fényét. Ébressze fel kedves jelenléte a' lelkesedést itt is, melly kelleméinek hódolni mindenütt szokott. Élvezze Nagyságod az ünnep' örömdús jelenét, szép reményű kilátásával, és engedje hinnünk, mikép nem feledendi soha: hogy kedves fiaira a' hazának is vannak igényei; — és hogy csak az a' való, az a' tartós honszeretet és hűség, mellyet édes szívbéli foglalkozások között az érző anya, a' lelkes honleány csepegtet serdülő gyermekei' romlatlan és jóra fogékony szíveikbe!

Mi ezzel magunkat magas kegyeibe ajánlva szívből kívánjuk, hogy — éljen! . . .

Érdekes vala a' kellemteli magyar högynek majdnem a' zokogásig ellágyúlt és megindult kebelével mondott, jelentőséggel teljes itt következő szavait feleletül hallani:

Tisztelt hazafiak!

„Legszebb örömeim' sorába számítom, hogy e' fényes alkalommal figyelmöket rám is terjeszteni, 's e' nyájas üdvözléssel megtisztelni szíveskednek.

Fogadják, irántam itteni első megjelenésemkor illy díszesen bizonyított kedvezésökért, forró köszönetemet, azon tiszta indulattal, mint én nyújtom: ki viszonttiszteletem' zálogául, hazafiúi érdemkoszorújokhoz örvendve fűzöm legbensőbb hálaérzetem' virágát, mely soha keblemben hervadásra nem talál.

Tartsanak meg engem, lelkes hazafiak! tartsák meg az én kedves férjemet, magzatimat, nagyra becsült hajlandóságukban.“

De mindennél érdekesebb látvány volt a' gyulai vár' (mellyben a' grófnő szállva volt) erkélyére, a' békési összes KK. és RR. tisztelkedésének elfogadása után zajos éljenezés között következett ki lépése, — és a' vártéren sort állott nemes banderium' vezére által lovagias szellemben lett megköszöntése. Mit végre a' nemes banderiumnak az erkély alatt zenekiséretben történt tisztelgő elvonulása rekesztett be.

Az első alispán' eme' beszéde után báró Wenkheim Béla táblabíró úr a' megye' előbbkelő hölgyei által készített banderiumi zászlót a' fenálló végzéshez képest következő szónoklat mellett nyújtá emlékül méltóságos főispán urnak:

Nagymélt. Gróf, fő kormányzó, és kir. Biztos Úr!

Méltóságos Gróf és Főispán Úr!

Ha van érzés, ha van ösztön, melly a' jónak eszközlésére szükséges erőt hozza létre, és a' létre-hozott erő általi sikert biztosítja: az bizonyára azon érzés, mellyet hölgyek ébresztenek; azon ösztön, mellyet ők adhatnak; azon részvét, melly által lelkes asszonyaink a' közvéleményre olly jótékonyan hatnak, és minden időkben nemes érzésük és finom tapintatuk által a' valódi érdemet, különösen a' férfias polgári erényeket méltányolni képesek voltak.

Hölgyeink, kiknek szép koszorúja mai ünnepélyünket is díszesíti, megértvén a' férfiú erősbb kebel' lelkesítő vágyait, mai örvendetes napunk' nemzeti szertartások szerinti ünneplésére, siettek részükről is annak díszét, fényét, polgári emelkedettséggel önkényt nevelni; jelét adván ez által is azon szoros kapcsolatnak, melly őket köz életben, köz érdekekben, hon, nemzet és helyhatósági ügyekben velünk szorosán összefűzi.

És ime e' lobogó is, melyet itt felmutatok, hölgyeinktől való; ők himzék azt: — jeléül azon jobbágyi tiszteletnek, mellyel felséges királyunk' szeretett képviselője iránt viseltetnek, — jeléül azon öszves hiánytalan bizodalomnak, szeretetnek, mellyel e' megye beigtatott főispánját fogadja; és főispánjában nem csak a' dicső magas hivatalost, kormányzót, hanem a' lelkes hazafit is tisztelheti.

Fenlobogott ez a' felkelt megyei nemes lovagok' soraiban tegnap, midőn vezérletem alatt diszmentedet tisztelegve bekalauzolák: lobogjon e' szent helyen is, mint béke, bizodalom' és szeretet' nemtője; lobogjon e' szent helyen, mint haladás' és szabadság' zászlója; testesüljenek keblünkben a' reáhimzett hon' czimere által a' hűség' és hazaszeretet' eszméi; és maradjon ez neked, tisztelt hazafi, kedves főispán úr! emlékül. — A' béke' biztosított korszakát éljük; szent kötelességünk anynyi véren vásárlott béke' áldásai között virágzásra emelni a' hazát; felleptetni a' nemzetet a' békés haladás' pályájára; felhívni a' hon' polgárait azon mezőni köz munkálatra, mellyen az örökös igazság, nemzetiségünk' állandóságának, hazánk' önállásának, jövőndő diszének igényei mellettünk harczolnak. — Nincs most szükség honunk' hűséges védelmére harczosokat gyűjteni alá: de annál dicsőbb lesz rád nézve azt a' honszerető kedélyek és szagगतott erők' hasznos egyesülésére kitűzve fentartanod.

Emlékül tehát fogadd azt kegyesen. És midőn élted' alkonyán tetteid' hosszú sora' öntudatos eszméletében rátekintesz, midőn fiadat arra mutatva honszeretetre tanítanod: jusson eszedbe e' nap, jussanak eszedbe a' békési hölgyek, és a' lelkes ne-

messég, mely ez emléket im elébbe hozza; — főispáni szé-
künknek személyed általi elfoglalásában a' megyének egy szebb,
jobb, derültebb jövődő' hajnalát szemléli, reményli, és ótal-
madtól várja ború után a' derűt.

Főispán úr ő méltósága az ekként átajánlott zászlót, mint a'
békési hölgyek' lelkes vonzalmai' zálogát, kedvesen fogadván, meleg
szavakban nyilvánítá hazafiúi ígéretekkel párosított köszönetét.

Némelly közérdekű tárgyak' felvétele, gróf Teleki Jó zsef,
gróf Széchenyi István, számos főrendűek 's küldöttségi tagok-
nak megyei táblabírákká történt kinevezése után, a' gyűlés eloszlott.
Következék nem sokára a' nemes banderium' ebéde, külön készített
deszka-színben: a' köz nemesség, 's a' községek' elöljárói fogadóban
látta tvánél. A' megyeház' udvarán fölállított nagy díszes fateremben
pedig délutáni 3 óraker kezdődött a' fényes lakoma, mely alatt ő'
felsége legkegyelmesebb királyunkért, a' fenséges uralk. házért 's a'
mélyen tisztelt főherczeg nádorért őszinte hódolattal, nemkülönb
a' nmélt. kir. Biztosért, főispánért, hitvese *) 's gyermekeiért, ál-
domás-poharak üritettek.

Estve 10 óraker ugyanazon fateremben tánczvizalom más nap'
reggeléig.

*) A' mélt. főispán, az ebédő gyülekezet' örömharsogásai közt, édes anya-
nyelvünkön így köszönté el poharát:

„E' vidám hazafi társaságban poharamat nem tudom szívem szerint
jobbra köszönteni, mint kedves hazánk' boldogságára.

Mert a' forrón szeretett haza minden ohajtásaink' őszvesége, minden
buzgóságunk' foglalhatja.

Azért én is, annak hű leánya, a' legtisztább érzéssel kívánom: isten
tartsa meg a' két testvér hazát állandó békességben és jólétben!

Kívánom: tartsa meg az élet' legszebb áldásai között Békés vármegye'
lelkes közönségét!

Tartsa és sokáig éltesse tisztelt vendéginket, kik a' mai nap' örö-
meiben illy barátságos részt vesznek!

VII.

Május' 18d. a' megyei teremben folytatattván a' közgyűlés, mélt. főispán úr, mint a' Rendektől búcsút veendő, illy tartalmú beszéddel zárá be azt:

Tekintetes Karok és Rendek!

Véget érven jelen alkalmi közgyűlésünk, nem titkolhatom el örömrözetemet a' tek. KK. és RR'. szives bizodalmán, melylyel mindjárt első megjelenésemtkor elfogadni, 's az egész gyűlés' folytában kísérni méltóztattak; de nem titkolhatom örömemet egyszersmind azon rend, pontosság, illedelem 's férfias buzgalom fölött, miket a' kormányomra vett nemes megye' tisztviselőinél e' rövid idő alatt is tapasztalhaték.

Nem azért, hogy az érdemtelves tisztí kart szép hivatásának, 's ebből folyó kötelességeinek teljesítésére ösztönözzen: hanem hogy nézetimet e' részben is valamennyire nyilvánítsam, kívánom röviden emliteni, miképen hazánkban közhivatalt, különösen pedig megyei hivatalt viselni, meggyőződésem szerint annyit teszen, mint a' köz jólét' 's boldogulás' előmozdításában venni részt. — Nemes földadása ez minden hazafinak, és kötelessége; 's ki azt híven teljesíti, az bizonynyal

a' magyar koronának egyik diszes tagja, 's a' legméltóbb nevezettel ékszere. — Mert polgári alkotmányunk' szellemében, édes hazánk megyékre fölosztva, az egésze egyiránt kiható közös törvények, valamint saját helyhatósági szabályok által igazgattatik; a' ki tehát az egyes megyét szolgálja, az egyszersmind a' hazát szolgálja: 's midőn így a' résznek javán 's előmenetén fáradoz, akkor a' köz boldogulás' nagy szerkezetén munkálkodik.

Érzi a' nagy érdemű tiszti-kar ebbeli magas hivatásának egész becsét, 's nincs benne kétségem, azt nem csak méltányolni kellőképen tudja, de mindenkor tiszta szándékkal foganatos-sá is fogja tenni. Mert érzi és tudja, hogy polgártársai' bizodalomból a' törvények' sértetlensége — a' személy- és vagyonbeli bátorság' fentartása — a' megyei nép' sorsa van kezeire, van gondjaira, van hűségére bízva. — Érzi és tudja, miképen részre-hajlatlan igazság a' bíró' szent kötelessége; 's az ő bánásmódja, az ő jólelkű ítélete képes leginkább a' háborgó feleket kiengesztelni; a' pörvesztés által támadott keserűséget lecsilapítani; a' vétségre tántorultnak szívében töredelmes bűnbánást, elméjében jobbulás' szándékát gerjeszteni. — Érzi és tudja, miképen ezekért, legszebb jutalmát hazafi társainak lélek-magasító becsülésében találja. Különben is a' jó hír 's név, megnyugtató tiszta önérzettel párosulva, e' földi élet' legdrágább vagyona, mellynek hiányát sem fény sem kincs nem pótolhatja ki: legkevesbbé pedig nemtelen 's kárhozatos utakon rakásra gyűjtött olly nemű keresmény, mire az igazságért esengő szegények 's ügyefogyottak' véres veritéke, árvák' és özvegyek' fájdalmas könyei száradtanak. —

Részemről örvendek, 's örvendeni fogok mindenkor szerencsém, hogy tehetségemet hazánk 's királyunk' javára, és a' mi azzal egy, a' köz jól t' virágoztatására, olly férfiak' törekedésivel egyesíthetem, kik midőn hivatalaikban törvény, igazság és alkotmány iránti hűségöket bizonyítják, ugyan akkor minden rendü 's állapotú embertársaik' boldogulását eszközlik, 's kik saját személyes érdekek' hátratételével is fáradságaik' legszebb díját azon nemes öntudatban helyezik, hogy tisztöket isten és emberek előtt betöltvén, mind most mind jövendőben egész mértéküeknek kívánnak találatni. — Az ég' malasztja erősítsen mindnyájunkat e' szándékban, 's áldja meg annak gyakorlatát egységgel és józansággal!

Vegye a' jeles tisztí-kar, vegyék a' tek. KK. és RR. ezen szivemből fakadó őszinte szavaimat a' legjobb értelemben; — vegyék azokat érzelmim' viszonzása gyanánt azon igen becses hajlandóságukért, mellyel engem már eddig is olly bizodalmasan megtiszteltek, 's mellybe magamat hasonló tisztelettel és barátsággal ezutánra is ajánlom.

FÜGGELÉK.

The first part of the history is divided into three books. The first book contains the history of the world from the beginning of time to the birth of Christ. The second book contains the history of the world from the birth of Christ to the present time. The third book contains the history of the world from the present time to the end of the world.

The second part of the history is divided into three books. The first book contains the history of the world from the beginning of time to the birth of Christ. The second book contains the history of the world from the birth of Christ to the present time. The third book contains the history of the world from the present time to the end of the world.

THE HISTORY OF THE

The first part of the history is divided into three books. The first book contains the history of the world from the beginning of time to the birth of Christ. The second book contains the history of the world from the birth of Christ to the present time. The third book contains the history of the world from the present time to the end of the world.

Gyula m. városának 1842d. máj. 16d. ünnepélyes kivilágításakor
volt némelly átlátszó föliratok.

1.

A' megyeháznál.

a) Az igazság' képzete alatt:

„Az igazság részrehajlást

Nem ismer; érdem szerint

Védelmez, sujt minden embert,

Mint a' mérleg-libbenés int.“

b) Az ország' czimere alatt:

„Sok vész környékezé, 's nem változott még.“

c) A' megyei czimer alatt:

„Békes! most jövendöd ékes.“

d) A' magyar korona alatt :

„ÉLJEN FERDINAND!

Országunknak kegyes atyja

Ki jobbjágit meghallgatja.

ÉLJEN BIZTOSA TELEKI!

Két testvérhon' büszkesége

Nemzet és trón' erőssége.“

e) A' gr. Károlyi ezimer alatt:

„ÉLJEN DICSŐ FŐISPÁNUNK!

Kiben derül új korányunk.“

f) A' megyeház' kapuja fölötti iven függő, szikla és örvény közt hajózót ábrázoló kép alatt:

„A' böles kormányzó kikerülhet szirteket örvényt

Kormányúl törvényt hordva szivén'sajakán.“

2.
Theszarovics háznál.

Egymásba kulcsolt két kéz alatt:

„Egyesüljünk erőre.“

Gózkocsi' képzete alatt:

„És haladjunk előre.“

Ország' czimere alatt:

„Mindent a' hű nemzetért

Melly vérezett e' szép honért.“

3.

Az iskola előtt.

„Éljen a' közvéleménynek

Tölgykoszorús fölkenkje,

És a' józan haladásnak

Változtatlan embere!

Éljen a' kiért megyénknek
Égtek tiszta vágyai,
'S a' ki által teljesülnek
Szebb korróli álmai!

Éljen, kinek birhatása
Kéjre gyujtja kebleink';
Legyen boldog a' nemes gróf
Főispánunk **KÁROLYINK!**"

4.

Másod alispán' házánál.

„Tartsd meg isten fejedelmünknek,
Nemzetiünknek, törvényünknek
Három ágú kötelét,
Egy testté vált lételét.“

5.

A' városháznál.

„Nagylelkű főispán! kérünk: kegyelmedbe
Gyula városának lakosait is vedd be.“

*Bárdos hidján a' zsidók által fölállított diadal-
íveken.*

A' külsőn:

„Nyitva ez a' kapu; és kebelünk is nyitva előtted:
Nyilt szívnél pompásb győzel'm 's diadal-kapu nincsen.“

A' belsőn:

„Ha nálad törvényes ótalmát keresünk
Légy bíránk, légy atyánk, légy a' mi Mózesünk“

7.

Ns. Magyarósy' házánál.

„Napkint önfénynyel tündöklesz honni egünkön:
Léteit hős eleid néked, fény t érdemid adtak.“

* * *

„Régi neved, érdem, 's kormányod' drága reménye
Lett oka, hogy szívünk tiszteletedre buzog.“

Gróf Wenkheimék' gyulai várában.

A' balkonon :

„A' teljes érdem téged

Öröm között kormányra emelt ;

Tényeid' érleli Erdély :

Mi új tisztedbe téged

Teleki ! látva kiáltjuk-élj ! “

A' vár' külső tornyán :

„Gróf Károlyinkat látván,

Éljent neki kiáltván,

E' várban és e' körül

Szívében minden örül.“

A' megyei casinónál.

„Várva várt új főispánunk

Fogadd üdvözetünket !

Hozzád elv- és szívrokonság

Nyájasan köt bennünket.“

Első alispán' lakásán.

Génius mérleggel, mellynek sulyegyent álló egyik serpenyőjében a' magyar korona, másikában az ország' czimere látható, illy aláírással:

„ Keblében a' hű polgárnak

Hon és király egy sulyt állnak.“

11.

A' helvét hitv. pap-laknál.

„ TELEKI! két haza' fénye,

KÁROLYI! megyénk' reménye:

Éljetek soká! “

12.

Franz Ignác' kereskedő' házánál.

„ Velünk az ég' malasztja;

Keblünket kéj dagasztja,

Mert teljesült reményünk:

Károlyi lett vezérünk.“

* * *

„ Királyunk' Biztosa! vedde' tiszteletet,

Mellyet velünk igaz magyar szivünk tetet.“

Igazítandók:

Lap sor

17	—	3	elélet	=	elébe
19	—	5	fáradozása	=	fáradozását
21	—	3	hógy	=	hogy
26	—	4	egyeség	=	egység
29	—	10	távoztason	=	távoztasson
34	—	22	zorosabb	=	szorosabb
35	—	12	könyörgéseinket	=	könyörgésünket
—	—	18	főispánukkal	=	főispánunkkal
42	—	14	az érzelmi	=	ez érzelmi
43	—	6	nem hozhatok	=	elő nem hozhatok
—	—	14	eghőbb	=	legjobb
45	—	24	egészségben	=	egészségben
46	—	6	közénkbe	=	körünkbe
48	—	11	száz még száz	=	száz meg' száz
49	—	3	obblétünket	=	jobbletünket
—	—	9	alkotásátó	=	alkotásától
51	—	8	képzete	=	képzelete
—	—	25	az ész az a' csillag	=	Az ész a' csillag
52	—	2	áelki	=	lelki
—	—	3	lpolva	=	ápolva
—	—	28	köztársaság, Des	=	köztársaság, De
53	—	BEZSDE	=	BESZÉDE
59	—	2	kapcsoltat.	=	kapcsolta.
63	—	9	e' üdvös	=	ez üdvös
—	—	11	Koploni	=	Koplon

